

ÜRETİCİ YAPAY ZEKÂ KAYNAKLI NORM VE KİŞİ BAZLI HUKUKİ SORUMLULUK

Norm and Person-Based Legal Liability Arising from Generative Artificial Intelligence

Doç. Dr. Semih YÜNLÜ*

Öz: Teknolojik gelişmelerin en önemli ve popüler örneklerinden biri üretici yapay zekâdır. Üretici (veya üretken) yapay zekâ, hizmete sunulduğu platform üzerinde, kullanıcılarına özellikle yazı, ses ve görüntü formatlarında çıktılar üreterek faaliyet gösterir. Yapay zekâ bu üretimi yapabilmek için, özellikle gerçek ve tüzel kişilere ait metin, ses ve görüntü başta olmak üzere çok sayıda veriyle beslenir. Üretici yapay zekânın kullanıcılarına hızlı ve kolayca içerik elde etme imkânı sunması, onu sıklıkla tercih edilir hâle getirmiştir. Ancak üretici yapay zekânın gerek kaynak ve üretim yöntemleri gerek ürünlerin kendisi muhtelif hukuk normlarına temas etmektedir. Bu durum ise hangi hukuk normlarının ihlal edilebileceği ve kimlerin sorumlu olabileceği sorularını doğurmaktadır. Bu kapsamda çalışmamızda, öncelikle ihlali muhtemel normlar genel hatları ile ele alınacaktır. Özellikle kişilik hakkı, kişisel veriler, fikri haklar, haksız rekabet gibi normların ihlal edilebilme ihtimali yüksektir. İkinci olarak ise kimlerin sorumlu olabileceği üzerinde durulmalıdır. Bu noktada ise kullanıcının sorumluluğu ile üretici yapay zekâyı kullanıma sunan platformun sorumlulukları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Üretici Yapay Zekâ, Üretken Yapay Zekâ, Hukuki Sorumluluk, Kişilik Hakkı, Kişisel Veriler, Fikri Haklar, Ürün Sorumluluğu, 5651

Abstract: One of the most important and popular examples of technological developments is generative artificial intelligence. Generative artificial intelligence operates by producing outputs for its users, especially in text, audio and image formats, on the platform where it is put into service. In order to produce these outputs, artificial intelligence is fed with a large amount of data, including text, audio and video, belonging to real and legal persons. The fact that generative artificial intelligence provides users the opportunity to obtain content quickly and easily has made it frequently preferred. However, both the source and production methods of generative artificial intelligence and the outputs themselves touch upon various legal norms. This situation raises the questions of which legal norms may be violated and who may be liable. In this context, in our study, firstly, the norms that are likely to be violated will be discussed in general terms. In particular, norms such as personality rights, personal data, intellectual property rights and unfair competition are likely to be violated. Secondly, it is necessary to examine who may be liable. At this point, the liabilities of the user and the platform that offers generative artificial intelligence to the user will be examined.

Keywords: Generative Artificial Intelligence, Legal Liability, Personality Rights, Personal Data, Intellectual Rights, Unfair Competition, Product Liability, 5651

* Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Hukuk Fakültesi, syunlu@nku.edu.tr,

ORCID: 0000-0002-2191-1482.

Makale Geliş Tarihi: 02.02.2024, Makale Kabul Tarihi: 30.04.2024

GİRİŞ

Günümüz teknolojileri içerisinde yapay zekânın ayrı bir yeri olduğunda şüphe yoktur. Hemen her gün yapay zekâ sistemleri ile ilgili yeni bir platform, web sitesi, internet-sosyal medya uygulamasının hayatımıza girdiğini görmekteyiz. Yapay zekâ platformları aracılığıyla çok daha kolay ve hızlı bir şekilde mevcut (yazı, ses, fotoğraf, resim, video, animasyon vb. formatlardaki) unsurlar üzerinde manipülasyonlar yapılabilen¹; üretilen bu yeni unsurlar gerek kişisel gerek ticari amaçlarla kullanılabilir. Kullanıcıların kendisine sorduğu sorulara yanıtlar veren sohbet botları² ile görüntü/ses düzenleme platformları en popüler uygulamalardır³.

Bu kapsamda, text-to-image⁴ (T2I) olarak ifade edilen uygulamalar vasıtasıyla kullanıcıların yazı ile verdiği talimatlara uygun fotoğraf, resim ve illüstrasyonlar yapay zekâ tarafından hızlıca üretilebilmekte; text-to-video⁵ (T2V) uygulamaları sayesinde kullanıcının yazılı talimatlarına uygun video ve animasyonlar⁶ hazırlanmakta; text-to-speech⁷ (T2S) uygulamaları ile kişilerin seslerinin kullanıldığı veya taklit edildiği sahte konuşma metinleri, diyaloglar, telefon görüşmeleri vb. hazırlanabilmekte; yine genel olarak text-to-text⁸ (T2T) şeklinde işleyen sohbet botları yardımıyla istenilen temalara uygun metinler oluşturulabilmektedir⁹. ChatGPT, DALL-E, Midjourney, Adobe Firefly vb. platformlar, popüler bu teknolojilerin ticari hâldeki günümüz örneklerindedir. Bunlar dışında, günümüzde diğer çok sayıda başka platform bulunduğunu ve gelecekte sayılarının ve manipülasyon kabiliyetlerinin hızlıca artacağını öngörmek son derece kolaydır. Öyle ki, metinden içerik üreten uygulamaların akabinde sestense üreten speech-to-

¹ Ryan Abbott/Elizabeth Rothman, "Disrupting Creativity: Copyright Law in the Age of Generative Artificial Intelligence", Florida Law Review, Vol. 75, 2023, s. 1152.

² İnc. Mahmut Furkan Balaban/Merve Ayşegül Kulular İbrahim, "ChatGPT Gibi Sohbet Yazılımlarının (Sohbet Botları/ Chatbots) Neden Olduğu Hukuka Aykırılıkların Önlenmesi", Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 2, 2023, s. 749 vd.

³ Yakın zamana kadar eserlerde sıklıkla deepfake kavramı izah edilmeye çalışılırken, bugün üretici yapay zekânın süratle gelişen yetenekleri ve yaygınlığı, teori ve uygulamada yoğun bir yer tutmaktadır; özellikle yüz değişikliği yapılmak amacıyla kullanılan ve müstehcenlik, pornografi vb. içeren hukuka aykırı içerik üretiminde önemli bir kavram olan deepfake hususunda ayrıca bkz. İlayda Anıkaydın, "Deepfake Uygulamalarının Hukuki Boyutu", Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Y. 12, S. 2, 2022, s. 736; Leonardo Banh/Gero Strobel, "Generative Artificial Intelligence", Electronic Markets, Vol. 33, 2023, s. 9.

⁴ Metinden sabit görüntüye; Abbott/Rothman, s. 1152.

⁵ Metinden hareketli görüntüye.

⁶ Animasyon ve yapay zekâ hususunda ayr. bkz. Özlem Ayvaz Tunç/Hasret Yavuz, "Yaratıcı Süreçlerin Dijital Evrimi: Animasyon ve Yapay Zekâ", Marmara Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, C. 14, S. 2, 2023, s. 121 vd.

⁷ Metinden konuşmaya/sese.

⁸ Metinden metine.

⁹ Semih Yünlü, Görüntü Üzerinde Kişilik Hakkı, 2. Baskı, On İki Levha, İstanbul, 2023, s. 195.

speech (S2S) ve görüntüden görüntü üreten image-to-image (I2I) / video-to-video (V2V) yapay zekâ platformlarının da sayısı artmaktadır.

İşaret edilen uygulamalarla örneğin, bir fotoğraf makinesine ve detaylı görüntü işleme kabiliyetine dahi sahip olmadan, bir kişi istenilen yerde, istenilen şekilde tasvir edilebilmekte; kişiyi istenilen bir davranışı gerçekleştirirken gösteren videolar oluşturulabilmektedir. Popüler bir futbolcunun rakip takım forması giyerken çekilmiş bir fotoğrafının üretilmesi istendiğinde günümüz yapay zekâ uygulamaları bunu kolaylıkla yerine getirir. Kamuya mal olmuş bir kimseyi yaşlandırmak, gençleştirmek, başka şekillerde tasvir etmek gibi hiciv, parodi amaçlı kullanımlar da sıklıkla başvurulan işlemelerdendir.

Verilen örnekler son derece masumane ve çeşitli açılardan hukuka uygun olsa da, yapay zekâ platformları aracılığıyla üretilen içerikler her zaman aynı şekilde hukuka, ahlaka uygun olmayabilir. Mesele de tam olarak bu noktada ortaya çıkmaktadır. Ünlü bir kimsenin ahlaka aykırı bir davranışı gerçekleştirmesini konu edinen bir video hazırlanması; kişinin iş arkadaşını bir suçun işlendiği senaryo içerisine konumlandırması; hiç yaşanmamış bir ahlaka aykırı diyalogun metinler sese dönüştürülmek suretiyle oluşturulması; kişiye hakaret içeren, onu kötü gösteren, şeref ve onuruna saldırı teşkil eden bir içeriğin üretilmesinin istenmesi gibi örneklerde durum bu şekildedir.

Öncelikle, hukuka aykırı içeriğin üretilmesi talimatını veren kişi bakımından inceleme yapıldığında bu kimsenin doğrudan ihlale sebebiyet veren kimse olduğunda şüphe yoktur. Bu bakımdan yapay zekâ platformunu kullanarak fotoğraf veya video içeriğinin üretilmesini talimat veren kullanıcı doğrudan sorumlu olacaktır. Burada somut olayın şartlarına göre, kişilik hakkı ihlali, haksız fiil gibi hukuki sorumluluk normlarının ele alınması yanında; hakaret başta olmak üzere çeşitli cezai¹⁰ yaptırım incelemelerinin yapılması da mümkün olabilir. Özetle, kullanıcının bu noktadaki konumu çok daha açıktır.

Çalışmamızda bunlar dışında bilhassa değinilmesi önem arz eden husus ise bahse konu içeriklerin üretilmesinde kullanılan yapay zekâ platformlarının hukuki sorumluluk zinciri içerisinde değerlendirilmeleridir. Bu bakımdan, söz konusu içerikleri üretme talimatı veren kimseler yanında yapay zekâ platformlarının sorumluluklarına ilişkin ihtimalleri de farklı örnekler üzerinden incelemek uygun olacaktır.

---

¹⁰ Ceza hukuku bakımından inceleme için bkz. Berrin Akbulut, “Yapay Zeka Ve Ceza Hukuku Sorumluluğu”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 27, S. 4, 2023, s. 285 vd.

I. ÜRETİCİ YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİ VE HUKUKA AYKIRI İÇERİK ÖRNEKLERİ

A. GENEL OLARAK

Artificial Intelligence/Yapay Zekâ kavramının hem günlük hayattaki teknolojik ürünlerde hem de hukuk metinlerinde giderek daha sıklıkla karşımıza çıktığını söylemek yanlış olmaz. Oldukça popüler olması sebebiyle, teknik boyutu dışında çoğu kişi tarafından az veya çok bilgi sahibi olunan veya ismen bilenen bir kavram olduğunda da şüphe bulunmayacaktır¹¹. Genel olarak yapay zekâ denildiğinde, bir varlığın (çoğunlukla bir bilgisayar veya bilgisayar tarafından kontrol edilen robot veya botun), geleneksel olarak insan zekâsı ve muhakeme yeteneği gerektiren işi, işlemi, durumu vb. çözüme kavuşturacak, yerine getirecek yeteneğe sahip olabildiğini anlamak mümkündür¹². Alanın genişliği ve son derece teknik bir husus olması sebebiyle çok sayıda farklı tanıma ulaşmak; hatta gelecekte farklı yönde yeni tanımlamalara da rastlamak şaşırtıcı olmayacaktır¹³.

Yapay zekânın, burada değinmeyeceğimiz, çok sayıda dikey ve yatay sınıflandırması yapılabilecek olmakla birlikte, çalışmamızda özel olarak incelenecek olan ise Üretici Yapay Zekâ / Generative Artificial Intelligence (Kısaca GAI veya GenAI) ve onun tarafından üretilen dijital içeriklerdir. Teknik olmayan en basit anlatımla, kendisinden talep edilen özellikle ses, görüntü ve metin formatlarındaki içerikleri, öğrenimde yararlandığı tüm veriler yardımıyla oluşturarak kullanıcıya sunan ve çoğunlukla özgün

---

¹¹ Yapay zekâ kavramı, arka planda bir dizi alt kavrama da götürmektedir. Bunlar özellikle (machine learning) makine öğrenmesi ve (deep learning) derin öğrenmedir. Bkz. Akbulut, s. 272; Ezgi Turgut Bilgiç, “Genel Veri Koruma İlkelerinin Yapay Zekâ Karşısında Uygulanabilirliği Sorunu”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 15, S. 57, 2024, s. 250; Ayvaz Tunç/Yavuz, s. 118; Şafak Narbay/Şerife Nur Kirazlı, “Otonom Araçlarda Yapay Zekâ, Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Sonuçları”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 1, 2023, s. 51 vd.; kavramlar için ayrıntılı olarak bkz. Osman Gazi Güçlütürk, Yapay Zeka ve Verinin Kullanımı, On İki Levha, İstanbul, 2022, s. 57 vd.; makine öğrenmesi “*analitik model oluşturmayı otomatikleştiren bir veri analiz yöntemidir. Sistemlerin verilerden öğrenebileceği, kalıpları belirleyebileceği ve minimum insan müdahalesi ile karar verebileceği fikrine dayanan yapay zekânın alt dalıdır.*” ve derin öğrenme ise “bilgisayarların yüksek bilişsel fonksiyonları gerçekleştirilebilmesi için geliştirilen bir makine öğrenimi tekniğidir. Çok sayıda yapay nöron katmanından oluşan sinir ağlarının kullanımınıdır.” şeklinde tanımlanmaktadır., <https://cbddo.gov.tr/sss/yapay-zeka/> (s.e.t.: 24.01.2024)

¹² Bkz. <https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence> (s.e.t.: 24.01.2024); muhtelif tanımlar için ayr. bkz. Cemil Güner, “Yapay Zekânın Verdiği Zarardan Doğan Sözleşme Dışı Sorumluluğa Uygulanacak Hukuk”, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Y. 8, S. 15, 2020, s. 231; Harry Surden, “Artificial Intelligence And Law:An Overview”, Georgia State University Law Review, Vol. 35, Iss. 4, 2019, s. 1307.

¹³ Akbulut, s. 271; Narbay/Kirazlı, s. 51; bu noktada yapay zekânın detaylı teknik tanımlamalarına girmekten özellikle imtina edilmiştir.

içerikler üretmesi beklenen bu yapay zekâ türü, uygulamada sıklıkla üretken¹⁴ yapay zekâ olarak da adlandırılmaktadır.

Yapay zekâ teknolojileri günümüzde oldukça popüler bir teknik kavram olmasının yanı sıra, hukuki etkileri bakımından oldukça önemli örnekleri de barındırmaktadır. Örneklerin hukukun farklı alanlarına ilişkin normlara temas etmesi, bu vesileyle haksız fiil, borca aykırılık, kişilik hakkı, haksız rekabet, fikri haklar, vekaletsiz işgörmeye gibi genel kavramların ele alınabilmesi olasıdır¹⁵. Meselenin diğer hukuk alanlarına, ceza hukukuna, toplumun huzur ve güvenliğine¹⁶, bilgi kirliliği ve dezenformasyona¹⁷, siber güvenliğe¹⁸ vb. hususlara doğrudan veya dolaylı olarak temas etmesi de beklenebilir etkilerdendir. Bu sebeptendir ki, zaman zaman bilim insanları ve sektör kaynaklarının yapay zekâ teknolojileri ile ilgili tehlikeli noktalara ilişkin uyarılarına şahit olabilmekteyiz¹⁹. Keza mevcut ve muhtemel olumsuz yönleri sebebiyle bazı ülkelerde çeşitli yapay zekâ platformlarına ilişkin yasaklama kararları alındığı²⁰; hatta bazı yapay zekâ uygulamalarının ise salt hukuka aykırı amaçlara hizmet etmek için özel olarak geliştirildikleri ifade edilmektedir²¹.

Bahsedilen bu hukuk normları ve olumsuz etkilerin somutlaştırılabilmesi bakımından aşağıdaki başlıklarda en yaygın, mevcut ve muhtemel örnekler vurgulanacak; ardından geri kalan bölümlerde ise bu örneklerin de içerisinde bulunduğu durumların hukuki sorumluluk çerçevesindeki ele alınışına yer verilecektir.

B. ÖRNEKLER

Yapay zekâ sistemleri yardımı ile oluşturulan içeriklerin değişik formatlarda karşımıza çıkması ve hukuki ele alınış bakımından farklı normları ihlal edebilmesi mümkündür. Yapay zekâ içeriklerinin tümünün örneklenebilmesi mümkün olmayacaksa da ihlal ortaya koyacak en önemli

¹⁴ Bkz. Akbulut, s. 282; ve ayrıca teknik boyuta ilişkin bkz. Melisa Gözet/Ulaş Filiz/Asım Egemen Yılmaz, “Üretken Yapay Zekâ”, *International Journal of Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies*, C. 7, S. 1, 2023, s. 32 vd.; üretici olarak bkz. Başak Ozan Özparlak/Müge Çetin, “ChatGPT ve Üretici Yapay Zekâ Modellerinde Mahremiyet ve Güvenliğin Hukuki Boyutu”, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, C. 29, S. 2, 2023, s. 1003 vd.;

¹⁵ Güner, s. 232; Akbulut, s. 270.

¹⁶ Banh/Strobel, s. 9.

¹⁷ İnc. Derya Gül Ünlü/Zafer Küçükşabanoglu, “Dezenformasyon ve Yapay Zekâ: Dezenformasyonla Mücadele Yollarına Yapay Zekâ Uzmanlarının Gözünden Bakmak”, *İletişim ve Diplomasi*, S. 11, 2023, s. 86 vd.

¹⁸ Akbulut, s. 275.

¹⁹ Akbulut, s. 276.

²⁰ Erhan Can, “Yapay Zekâ Sistemlerinin Siber Suçlarla Mücadeledeki Rolü: Bilişim Ve Uluslararası Hukuk İncelemesi”, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 27, S. 3, 2023, s. 373.

²¹ İnc. Akbulut, s. 284 vd.

ihtimallerin irdelenmesi, hukuki nitelendirme bakımından da önemli olacaktır. Bu bağlamda aşağıda, özellikle yazılı, sesli ve görüntülü içeriklere ilişkin genel nitelikte ve kısa örnekler verilecektir.

1. Yazılı İçerikler

Yapay zekâ tarafından üretilen ve konumuz kapsamında ele aldığımız içeriklerden ilki yazılı unsurlar, yani kısaca metinlerdir. Özellikle OpenAI ChatGPT²², Google Gemini²³, Microsoft Copilot²⁴, Meta Llama 2²⁵ gibi uygulamalar yardımı ile oluşturulan içerikler, kullanıcılara yazılı formatta sonuçlar üretmektedir. Kendisine sorulan sorulara ve verilen talimatlara uygun cevaplar üreten uygulamalar, talep edilen neticeye ve sahip olduğu imkânlarla göre farklı sonuçlara ulaşabilmektedir. Öyle ki bu programlar, kendisine sorulan bir matematik sorusunu çözebilir; yemek tarifi verebilir; dava dilekçesi şablonu çıkarabilir; bir hikâyeye yazabilir; bilgisayar programları için kodlar üretebilir; bir sözlük veya ansiklopedi gibi bilgiler sunabilir veya en basit hâliyle kullanıcı ile muhtelif konularda sohbet edebilir. Örneğin ChatGPT'ye sorulan “Yapay Zeka nedir?” sorumuz, “*Yapay Zeka (YZ veya AI - Artificial Intelligence), bilgisayar sistemlerine belirli görevleri yerine getirme yeteneği kazandırmak için tasarlanan yazılımları ve algoritmaları içeren bir bilim ve mühendislik alanıdır. Yapay zeka, bilgisayar sistemlerini insan benzeri düşünme ve problem çözme yetenekleriyle donatmayı amaçlar...*” şeklinde yanıtlanmıştır²⁶. Google BARD (veya yeni adıyla Gemini) ise aynı soruya

²² <https://chat.openai.com/> (s.e.t.: 24.01.2024); Özparlak/Çetin, s. 1004 vd.

²³ <https://gemini.google.com/> (s.e.t.: 03.05.2024); ayr. bkz. Google BARD <https://bard.google.com/chat> (s.e.t.: 24.01.2024)

²⁴ <https://copilot.microsoft.com/> (s.e.t.: 24.01.2024)

²⁵ <https://ai.meta.com/llama/> (s.e.t.: 24.01.2024); Özparlak/Çetin, s. 1012.

²⁶ Cevabın devamında ise şu bilgiler yer almaktadır: “*Yapay zeka, genel olarak iki ana kategoride incelenir:*

1. *Zayıf Yapay Zeka (Weak AI veya Narrow AI):* Bu tür yapay zeka, belirli bir görevi gerçekleştirmek üzere özel olarak tasarlanmıştır. Örneğin, sesli asistanlar, oyunlardaki yapay zeka karakterleri veya belirli tıbbi teşhis araçları bu kategoriye örnek olarak verilebilir. Zayıf yapay zeka, spesifik bir alanda sınırlı bir zeka seviyesine sahiptir.

2. *Güçlü Yapay Zeka (Strong AI veya General AI):* Bu tür yapay zeka, genel anlamda insan zekasına benzer bir düşünme kapasitesine sahip olma hedefini taşır. Henüz bu seviyede bir yapay zeka geliştirilememiş olup, genel zeka ve öğrenme yeteneklerine sahip bir yapay zeka oluşturmak, etik ve teknik zorlukları içerir.

Yapay zeka, bir dizi teknik alt kategoriye içerir:

1. *Makine Öğrenimi (Machine Learning - ML):* Bilgisayar sistemlerine belirli bir görevi doğrudan programlama olmadan öğrenme ve geliştirme yeteneği kazandırmak amacıyla kullanılır.

2. *Derin Öğrenme (Deep Learning):* Yapay sinir ağlarını kullanarak karmaşık görevleri gerçekleştirmek üzere tasarlanan bir makine öğrenimi alt dalıdır. Ses ve görüntü tanıma gibi karmaşık problemleri çözmek için yaygın olarak kullanılır.

Yapay zeka, birçok sektörde kullanılmakta olup, otomotiv, sağlık, finans, eğitim, iletişim ve daha birçok alanda çeşitli uygulamalara sahiptir. Ancak, Yapay Zeka'nın kullanımıyla ilgili etik, gizlilik ve güvenlik gibi sorunlar da beraberinde gelmektedir. Bu nedenle, yapay zeka

“Yapay zeka (AI), genellikle insan zekasıyla ilişkilendirilen bilişsel görevleri yerine getirme yeteneğine sahip makineleri veya bilgisayar programlarını içeren bir bilgisayar bilimi alanıdır. Bu görevler arasında öğrenme, akıl yürütme, problem çözme, dil işleme ve yaratıcılık yer alır...” şeklinde cevap vermiştir²⁷.

Yapay zekâ, kendisine yöneltilen bir soru karşısında doğru bilgi vermek, bilgi vermemek veya hatalı bilgi vermek şeklindeki ihtimallerden en az birisi ile kullanıcıya geri dönüş yapacaktır²⁸. Yaşanan bazı örneklerde verilen hatalı (gerçeğe aykırı) cevapların davalara konu olabildiği ve uluslararası şekilde basına yansıdığı görülmektedir. Bunlardan birisinde²⁹ yapay zekâ, bir hukuk profesörü hakkında öğrencisini taciz ettiği yönünde bir bilgi üretmiş; yine diğer bir olayda³⁰ ise bir belediye başkanı hakkında rüşvetten tutuklandığı yönünde içerik oluşturmuştur. Devam eden süreçte benzer örneklerin ve hukuk yargılamalarının artacağını öngörmek pek zor değildir. Kişilerin, bu gibi platformlardaki yanıt ve bilgileri, tıpkı bir ansiklopediden alınan bilgiler gibi, sorgusuz şekilde doğru kabul etmesinin bilgi kirliliği, dezenformasyon, itibar kaynaklı kişilik hakkı zedelenmesi gibi hızlıca akla gelebilecek etkileri ortaya koyması mümkündür. Dolayısıyla bu platformların işleyişlerindeki hataların bu yönden de bireysel ve toplumsal olarak olumsuz neticeleri doğurabileceği görülecektir.

Keza, kendisinden bilgi istenen yapay zekânın bir şey, insan veya tüzel kişi hakkında yanlış, yanıltıcı bilgi vermesi ihtimali yanında, kullanıcıların da yapay zekâyı bizzat böyle bir bilgiyi üretmek için kullanabilmesi mümkündür. Örneğin, herhangi bir şirket veya kişi hakkında hukuka aykırı bir olaya dahil olduğu yönünde haber yazması istendiğinde veya ilgili kişinin ahlaka aykırı bir davranış içerisinde hikâyeleştirilmesi istendiğinde,

---

teknolojilerinin geliştirilmesi ve kullanılması konusunda dikkatli bir yaklaşım benimsenmektedir.”

²⁷ Cevabın devamında ise şu bilgiler yer almaktadır: *“...Yapay zekanın bazı yaygın uygulamalarından bazıları şunlardır:*

Görsel tanıma: Yapay zeka, görüntülerden anlam çıkarmak için kullanılabilir. Bu, yüz tanıma, nesne tanıma ve görüntü sınıflandırma gibi uygulamalarda kullanılmaktadır.

Doğal dil işleme: Yapay zeka, insan dilini anlamak ve üretmek için kullanılabilir. Bu, konuşma tanıma, çeviri ve soru yanıtlama gibi uygulamalarda kullanılmaktadır.

Makine öğrenimi: Yapay zeka, verilerden öğrenmek için kullanılabilir. Bu, tahminleme, sınıflandırma ve regresyon gibi uygulamalarda kullanılmaktadır.

Derin öğrenme: Yapay zeka, insan beynini taklit eden bir tür makine öğrenimidir. Bu, görüntü tanıma, doğal dil işleme ve makine çevirisi gibi uygulamalarda kullanılmaktadır...”

²⁸ Hatalı bilgi üretebilme ihtimali sebebiyle, önemli ve riskli meselelere ilişkin çıktıların olumsuz neticeleri olabilir. Bu sebeple temkinli yaklaşmak; yüksek riskli işlerde çıktıları mutlaka teyit etmek gerekecektir.; Özparlak/Çetin, s. 1005; Örneğin, salt yapay zekâ verisine güvenerek tıbbi teşhis ve tedavi icra edilmesinin kullanıcı (hekim) yönünden kusur olarak addedebileceğini belirtmeliyiz.

²⁹ <https://www.washingtonpost.com/technology/2023/04/05/chatgpt-lies/> (s.e.t.: 24.01.2024)

³⁰ <https://www.reuters.com/technology/australian-mayor-readies-worlds-first-defamation-lawsuit-over-chatgpt-content-2023-04-05/> (s.e.t.: 24.01.2024)

bu talimatlara uygun şekilde üretilen içerik de yine hukuki nitelik itibariyle çeşitli açılardan incelenmeye müsait olacaktır.

Özetle, yapay zekânın yazılı metinler üretmek için sıklıkla kullanıldığını ve bu içeriklerin kimi zaman hatalı ve/veya hukuka aykırı olarak nitelendirilebileceğini görmekteyiz. Buna bağlı olarak kullanıcının veya yapay zekâ platformunun çeşitli hukuki normlar kapsamında sorumluluğunu doğurabilecek ihtimalleri ele almak mümkün hâle gelecektir.

2. Sesli İçerikler

Tıpkı yazılı içeriklerde olduğu gibi sesli içeriklerde de hukuka aykırı neticelerin oluşması olasıdır. Yapay zekâ ile oluşturulan sesli içerikler bahsinde genel itibariyle iki husus ön plana çıkacaktır. Bunlardan birincisi, kullanıcı tarafından verilen yazılı metnin istenilen niteliklerdeki bir ses örneği yardımıyla işitsel bir ürün hâline getirilmesidir. Verilen metnin seçilen ses niteliklerine uygun şekilde seslendirilmesi bu şekildedir. Bu seslendirme yapay zekâ tarafından anonim hâde oluşturulan bir ses olabileceği gibi, uygulamada çoğunlukla görüldüğü üzere kamuya mal olmuş mevcut bir kişinin ses özellikleri kopya ediliyor da olabilir ³¹. Bir şarkı sözü yazarak bunun X şarkıcısının sesi ile söylenmesi en bilindik ve tartışmalı teknolojik örneklerden biridir.

İkinci olarak, başka bir kimseye ait müzik, efekt veya insan sesi gibi bir işitsel unsur, yapay zekâ yardımı ile manipüle edilebilir. Bu ikinci durumla ilgili de çok çeşitli alt örneklere ulaşmak mümkündür. Herhangi bir kimsenin sesi analiz ve kopya edilerek, sahte konuşma, telefon görüşmesi vb. diyaloglar oluşturulması böyledir. Keza, mevcut bir konuşma diyalogu veya şarkıcı performansı gibi bir unsur, yapay zekâ yardımı ile başkalaştırılabilir.

Konu ile ilgili birkaç somut teknolojik örnek verilmek gerektiğinde sayıları her geçen gün artan çok sayıda girişimden bazılarını hızlıca sayabiliriz. Örneğin, kişinin sesinin dijital kopyasının ³² hızlıca oluşturulabildiği Lyrebird ³³; herhangi bir kimsenin sesi kullanılmadan da stok ses örnekleri üzerinden belirli metinler seslendirilebilen Synthesia ³⁴; duraksamalar, hatalar vb. gibi insanlara ait özellikleri dahi kopya ederek sesli iletişim diyalogları oluşturabilen Google Duplex ³⁵; kişinin sesini klonlama ve verilen metinleri istenilen dilde sesli olarak üretme imkânı sunan Elevenlabs

³¹ Bununla ilgili örneklerin artmasıyla birlikte, kişilerin ses ve görüntülerinin reklam gibi amaçlarla hukuka aykırı şekilde işlenmesine bağlı kişilik hakkı bağlantılı davalar da açılabilir. Örneğin, “Ünlüler üzerinden deepfake sahtecilik: Scarlett Johansson”: <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/blog/unluler-uzerinden-deepfake-sahtecilik-scarlett-johansson/1816703> (s.e.t.: 24.01.2024)

³² Örnek için bkz. Bloomberg Originals, “This AI Can Clone Any Voice, Including Yours”, <https://www.youtube.com/watch?v=VnFC-s2nOtI> (s.e.t.: 24.01.2024)

³³ <https://www.descript.com/lyrebird> (s.e.t.: 24.01.2024)

³⁴ <https://www.synthesia.io/> (s.e.t.: 24.01.2024)

³⁵ <https://ai.googleblog.com/2018/05/duplex-ai-system-for-natural-conversation.html> (s.e.t.: 24.01.2024)

³⁶; video-translate özelliğiyle, kişinin görüntüsünün de yer aldığı videoyu hem istenilen dile çeviren hem de mimik uyum ve senkronizasyonu sağlayan HeyGen ³⁷ gibi çok sayıda yapay zekâ platformu ile sesli içerikler üretilebilmesi mümkündür.

Bu platformların hukuka uygun veya hukuka aykırı şekilde kullanılması ise genellikle kullanıcıya bağlıdır. Kişi kendi sesini sadece eğlenmek için yapay zekâ ile işleyebileceği gibi bir başkasının sesini kullanarak telefon aramaları yapabilir; bir siyasetçinin belirli bir kimseye hakaret ettiği, rüşvet verdiği kurgu bir ses kaydı oluşturabilir. Burada ayrıca önemli olan ise bu teknolojilerin hemen herkes tarafından kolay ulaşılabilir bir hâl almasıdır. Konu ile ilgili basına yansıyan bir olayda ³⁸ bir anne, kızının kaçırıldığı konusunda aranmış ve kıza ait ses kullanılarak kendisinden para istenmişse de aslında kızın güvende olduğu, sesin ise sahte olduğu ortaya çıkmıştır. Bir insana ait sesin bu derece kolay şekilde kopya edilebiliyor olması, özellikle örnekteki gibi dolandırıcılık fiillerinin artmasına sebebiyet verebilecek niteliktedir ³⁹. Arama yapan kötü niyetli bir kimse, arananın eşi, ana-babası, arkadaşı, patronu gibi kimselerin ses kopyalarını kullanabilir. Bu durum şahıs ve mala zarar verebilme ihtimali yüksek bir tehlikedir. Zira bu teknoloji o kadar iyi çalışmaktadır ki, aranan veya dinleyen kimsenin duyduğunun aksini düşünebilmesi çok zordur.

Ünlü sanatçıların seslerinin dijital olarak klonlanması ve istenen sözler ile şarkı söylenmesi, müzikler yapılması da hem akla gelen hem de gerçekleşen örneklerden birisidir. Buna ilişkin yine basına yansıyan ünlü bir örnekte, bir kimse ChatGPT ile ürettiği şarkı sözlerini yine başka bir uygulama olan Uberduck ⁴⁰ ile seslendirmiş ve netice olarak ünlü bir şarkıcının (Eminem) sesi kullanılarak bir video oluşturulmuş; video itiraz üzerine Youtube tarafından yayından kaldırılmıştır ⁴¹. Benzer şekilde ünlü şarkıcıların sesi kullanılarak yapay zekâ ile oluşturulmuş bir şarkı, online platformlarda (TikTok, Spotify ve Youtube gibi) milyonlarca kişi tarafından dinlenmiş; bu durum uluslararası ilgi uyandırması yanında birçok soru işaretlerini beraberinde getirmiştir ⁴². Bu olay akabinde ve içinde bulunduğumuz süreçte çok sayıda kullanıcının benzer şarkılar ürettiği ve özellikle video paylaşım platformlarına yükledikleri görülmektedir. Elbette bu gibi örneklerin de fikri mülkiyet, kişilik hakkı, haksız rekabet, vekaletsiz işgörmeye gibi çeşitli açılardan incelenebilmesi mümkündür.

---

³⁶ <https://elevenlabs.io> (s.e.t.: 24.01.2024)

³⁷ <https://www.heygen.com/video-translate> (s.e.t.: 24.01.2024)

³⁸ <https://edition.cnn.com/2023/04/29/us/ai-scam-calls-kidnapping-cec/index.html> (s.e.t.: 24.01.2024)

³⁹ Bu gibi fiillerin hukuki manada karşılığı bulunsa da asıl önemli olan teknik imkânlar ile bunların önünün alınması veya diğer bir ifade ile sahteliği tespit edebilecek karşı imkânların oluşturulmasıdır.

⁴⁰ <https://uberduck.ai/> (s.e.t.: 24.01.2024)

⁴¹ <https://www.webtekno.com/yapay-zeka-eminem-sesi-kullanilarak-yapilan-sarki-kaldirildi-h133596.html> (s.e.t.: 24.01.2024)

⁴² <https://www.webtekno.com/drake-the-weeknd-heart-on-my-sleeve-yapay-zeka-h133889.html> (s.e.t.: 24.01.2024)

Örneklenen ses kopyalama uygulamaları için bir kimsenin ses örneklerine ihtiyaç duyulacağından, bu uygulamalar ile sesleri en çok işlenecek olan kişiler kamuya mal olmuş kimseler olacaklardır. Zira bu gibi kimselere ait ses örneklerini bulmak oldukça kolaydır. Ancak diğer kimselerin de seslerinin hukuka aykırı şekilde işlenmesi mümkündür. Kendisi ile telefon görüşmesi yapılan kimsenin görüşme kaydı; ders veren profesörün ders anlatım kaydı; banka veya herhangi bir müşteri hizmetleri ile görüşme yapan müşterinin ses kaydı; sosyal medya hesabından paylaştığı içerikte konuşan kişinin ses kaydı gibi örnekler yardımı ile kolaylıkla dijital ses klonlarının oluşturulması mümkündür. Dolayısıyla, yapay zekâ teknolojilerinin bu noktada ciddi rizikoları da barındırdığını söylemek yanlış olmaz.

3. Görsel İçerikler

Yazılı ve sesli içerikler yanında, nihayet yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerden bir diğeri ise görsel içeriklerdir⁴³. Günümüzde çok sayıda yapay zekâ platformunun ve teknoloji girişimlerinin görsel üretme üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bahsi geçen teknolojiler yardımıyla gerek sabit bir resim, fotoğraf gerek hareketli bir animasyon, video üretilebilmektedir. DALL-E⁴⁴, Midjourney⁴⁵, Shutterstock⁴⁶, Imagen⁴⁷, Adobe Firefly⁴⁸, Leonardo⁴⁹, Nvidia AI⁵⁰, Microsoft Designer⁵¹, Sora⁵² gibi platformlar yapay zekâ yardımıyla görüntü oluşturulması noktasında uygulamada sıklıkla zikredilen mecralardır⁵³. Bu platformların her geçen gün hem sayıca arttığını hem de nitelik yönünden kuvvetlendiğini belirtmek gerekir.

Yapay zekâ tarafından işlenen görüntünün kaynağı kimi zaman görüntü işleme talimatı veren kullanıcı iken, kimi zaman yapay zekânın kendisidir. Diğer bir ifade ile yapay zekâ platformuna bir kimsenin görüntüsü kullanıcı tarafından yüklenerek bunun üzerinde manipülasyonlar yapılması istenebileceği gibi kişinin ilgili platformun veri tabanlarında yer alan veya internet ortamında bulunan bir görüntüsü de yapay zekâ tarafından çekilerek işlenebilir.

---

⁴³ Yünlü, s. 71, 195; Özparlak/Çetin, s. 1013.

⁴⁴ <https://openai.com/product/dall-e-2> (s.e.t.: 24.01.2024); Abbott/Rothman, s. 1152 vd.

⁴⁵ <https://www.midjourney.com/home/> (s.e.t.: 24.01.2024); Ayvaz Tunç/Yavuz, s. 125.

⁴⁶ <https://www.shutterstock.com/discover/shutterstock-ai> (s.e.t.: 24.01.2024)

⁴⁷ <https://imagen.research.google> (s.e.t.: 24.01.2024)

⁴⁸ <https://www.adobe.com/sensei/generative-ai/firefly.html> (s.e.t.: 24.01.2024)

⁴⁹ <https://leonardo.ai> (s.e.t.: 24.01.2024); Ayvaz Tunç/Yavuz, s. 125.

⁵⁰ <https://www.nvidia.com/en-us/ai-data-science/> (s.e.t.: 24.01.2024)

⁵¹ <https://designer.microsoft.com/> (s.e.t.: 24.01.2024)

⁵² <https://openai.com/index/sora> (s.e.t.: 03.05.2024)

⁵³ Elbette bunlar dışında da çok sayıda platform bulunmaktadır ve sayıları giderek artacaktır.

İşlenen görüntünün mevcut bir bireye ait olması mümkün ve çoğu durumda olasıdır. Ünlü bir kişinin görüntüsü işlenerek saç rengi, kıyafetleri, jest ve mimikleri, cinsiyeti, bulunduğu zaman ve mekân gibi sınırlı sayıda olmayan öğelerde değişiklik yapılması böyledir. Burada var olan bir kişiye ait gerçek bir görüntünün manipüle edildiği görülür. Ancak hiç yaşamamış bir kimsenin görüntüsünün oluşturulması da imkân dahilindedir. Örneğin yapay zekâ, olmamış bir olayı canlandırmak için, verilen tarife uygun bir kimseyi tasvir edebilir. Aynı görsel, nitelik ve nicelikleri sipariş veren tarafından somutlaştırılmamış olsa bile, tamamen yapay zekâ inisiyatifi ile de meydana getirilebilir. Bu ihtimaller somut olaya bağlıdır. Reklam afişi hazırlamak isteyen reklamcı, katalog tasarımı yapan tasarımcı veya kıyafetlere baskı yapan bir konfeksiyoncu, bu iş için, belirlediği özelliklere sahip kişilerin tasvir edilmesini yapay zekâdan isteyebilir ve üretilen görseller bu şekilde kullanılabilir.

Diğer taraftan, çoğu zaman bir normu ihlal anlamına gelecek içerik insan tasviri içerecekse de yapay zekânın insan dışındaki şeylere ilişkin görüntüleri de oluşturabileceğini hatırlatmak gerekir. Bu bağlamda yapay zekânın, bilhassa sanatçıların ürünlerini kopya ederek yeni ürünler oluşturduğu iddiaları-hususu güncel tartışmalardan biridir⁵⁴. Tasarımı bir kimseye ait olan ürünün aynısının veya benzerinin yapay zekâ tarafından üretilmesinin istenmesi ve bunun izinsiz şekilde bilhassa ticari olarak kullanılması böyledir.

Nesnelere (fikri ürünler gibi) ve özellikle kişilere ilişkin görüntülerin hukuka uygunluk sebepleri bulunmaksızın işlenmesi hâlinde çok çeşitli hukuk normlarına aykırılıklar oluşabilir. Kişinin görüntüsü üzerindeki hakkı, özel hayatın gizliliği, kişisel veriler, haksız rekabet, vekaletsiz işgörmeye vb. kavramlar bunlardan yalnızca birkaçıdır. Söz konusu davranışların cezai sonuçları da olabilir. Bu kapsamda aşağıda, ihlal ihtimali en yüksek ve yaygın hukuki sorumluluk kavram ve normlarından bazılarını değinilecek olup; bu sorumluluk normları kişi bazı sorumluluğun inceleneceği daha sonraki kısımlarda ayrıca ele alınmayacaktır.

Bu noktada güncel olarak ayrıca belirtmek gerekir ki, AB tarafından kabul edilen ve kısaca Yapay Zekâ Yasası olarak adlandırılan düzenlemede deepfake teknolojilerine de yer açılarak, bu ürünlerin deepfake olduğunun dışı karşı açıklanması, etiketlenmesi gerektiğine değinilmiştir⁵⁵. Bu durum,

⁵⁴ Bu iddia ve olgulara bağlı olarak gerek sanatçılardan gerek stok veri tabanları gibi görsel ürün ticareti yapan şirketler gibi diğer kimselerden hemen her geçen gün yeni bir dava haberi gelebilmektedir.; Örn. “Visual artists fight back against AI companies for repurposing their work”, <https://apnews.com/article/artists-ai-image-generators-stable-diffusion-midjourney-7ebcb6e6ddca3f165a3065c70ce85904> (s.e.t.: 24.01.2024); “Getty Images sues AI art generator Stable Diffusion in the US for copyright infringement”, <https://www.theverge.com/2023/2/6/23587393/ai-art-copyright-lawsuit-getty-images-stable-diffusion> (s.e.t.: 24.01.2024); inc. Claudio Novelli/Federico Casolari/Philipp Hacker/Giorgio Spedicato/Luciano Floridi, “Generative AI in EU Law: Liability, Privacy, Intellectual Property, and Cybersecurity”, SRRN, 2024, s. 17.

⁵⁵ İnc. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_EN.html#title1 (s.e.t.: 03.05.2024)

yapay zekâya ilişkin gelişmeler ve yaşanan olaylar karşısında kanun koyucular tarafından alınan önlemlere bir örnek oluşturmaktadır.

Son olarak, yapay zekâ ile oluşturulan içeriklerin veya yapay zekânın sunduğu hizmetlerin bunlarla sınırlı olmadığını, örneğin sağlık hizmetlerinde kullanılmak gibi farklı alanlarda da içerikler üretebildiğini görmekteyiz ⁵⁶. Ancak çalışmamızda incelenen üretici yapay zekâ ürünlerinin bilhassa yazı, ses ve görüntüler olduğunu belirtmeliyiz.

II. HUKUKA AYKIRILIK VE SORUMLULUK

Yukarıda genel kapsamı ele alınan örnekler doğrultusunda gerek ülkemizde gerek dünyada üretici yapay zekâya ilişkin yeni soru işaretleri oluşmuş; bahse konu işlemlerin hukuken nasıl nitelendirildiği noktasında özellikle kullanıcıların tereddüt içerisinde olduğu görülmüştür. Bu sebeple, hayatımıza çok hızlı bir şekilde giriş yapmış olan bu etkili teknolojilerin rizikolarını da göstermek gerekmiş; hukuki ele alınışlarını da izah etmek ihtiyacı doğmuştur. Bu kapsamda aşağıda, yapay zekâ tarafından üretilen içeriklerden doğan muhtemel sorumluluklar genel hatları ile incelenecek, çeşitli örnekler verilecek ve bilhassa son olarak yapay zekâ platformlarının bu hukuki sorumluluk içerisinde nasıl konumlandırılması gerektiği de ele alınacaktır ⁵⁷.

A. İHLAL EDİLEN HUKUK NORMUNA GÖRE

1. Genel Olarak: Haksız Fiil Sorumluluğu - Borca Aykırılık

Yapay zekâ tarafından üretilen bir içerik sebebiyle doğan sorumluluk, çoğu durumda bir haksız fiil formunda görünüm kazanacaktır ⁵⁸. Örneğin, üçüncü kişinin görüntüsünün hukuka aykırı bir içerik hâline getirilmesi; bir gerçek veya tüzel kişi hakkında bilgi istenildiğinde, gerçeğe veya ahlaka aykırı bir yanıt verilmesi; hikâyeye yazması istenen yapay zekânın başka bir kimseye ait hikâyeyi veya kişisel verileri izinsiz ve hukuka aykırı şekilde işlemesi gibi, üçüncü kişilerin şahıs ve malvarlığı değerlerine hukuka aykırı şekilde müdahale içeren hâller böyledir. Fiil, hukuka aykırılık, zarar, illiyet bağı ve kusur temel unsurlarının bir arada bulunduğu bu gibi durumlarda

---

⁵⁶ Özparlak/Çetin, s. 1014.

⁵⁷ Genel olarak muhtelif normlara bağlı yapay zekâ kaynaklı hukuki sorumluluk değerlendirmesi içeren bir inceleme için ayr. bkz. Erdem Doğan, Yapay Zekânın Hukuki Statüsü ve Sorumluluğu, Seçkin, Ankara, 2022, s. 218 vd.

⁵⁸ İspat hususu yönünden incelendiğinde, çalışma faaliyetleri erişime nispeten kapalı bir alan olduğundan, yapay zekâ işletenin haksız fiil sorumluluğunun, borca aykırılıktan doğan sorumluluğa göre daha zor tespit edilebileceği de ifade edilmektedir, bkz. Erdem Büyüksağış/Elif Ceren Türkoğlu/Onur Alptekin, "Yapay Zekâ İşletenin Hukuki Sorumluluğu", Hukuk Perspektifinden Yapay Zekâ, Edt.: Erdem Büyüksağış, On İki Levha, İstanbul, 2022, s. 87 vd.

haksız fiilden bahsedilir ⁵⁹. Bu genel haksız fiil durumu, özel hayatın gizliliğini ihlal, fikri haklara ve ticari menfaatlere saldırı vb. şekillerde özel bir nitelendirmeyi de haiz olabilir, ki bunlardan bazılarında aşağıda ayrıca değinilecektir.

Yapay zekâ tarafından üretilen bir içeriğin haksız fiil dışında borca aykırılık içeren hukuka aykırılıklara sebebiyet vermesi de mümkündür. Bu durumda ilgili özel norm, borca aykırılık üst başlığıyla birlikte ele alınmak suretiyle uygulanacaktır. Örneğin, kendisinden istenen yazıyı yazması, bilimsel bir bilgi ile ilgili gerçekleri listelemesi, kamuya mal olmuş bir kimse hakkındaki haberleri sıralaması istenen yapay zekâ uygulamasının bunu yaparken hatalı şekilde hareket etmesi durumunda borcun olması gerektiği gibi ifa edilemediği sonucuna varılabilecektir. Burada yapay zekâ platformunun sağladığı bilgilerin doğru olmayabileceği konusunda kullanıcı ile sorumsuzluk anlaşması yapabilmesi mümkünse de yapay zekânın ayrı bir kişiliği olmaması sebebiyle onun davranışlarının ilgili platformun bizzat kendisine ait sayılacağını ve kişinin bizzat kendi davranışlarından sorumluluğunun ise ağır kusur hariç olacak şekilde kaldırılabilirliğini eklemeliyiz ⁶⁰. Ayrıca, kullanıcının tüketici sıfatına sahip olması ve şartların da oluşması hâlinde, tüketiciye sunulan bu yapay zekâlı hizmet kapsamında Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un da uygulanabilir hâle geleceğini düşünebiliriz.

Bütünleşik bir farklı örnekte, yapay zekâ platformundan bir görüntü veya ses oluşturması istenmiş; yapay zekâ ise bu içeriği başkalarının fikri haklarını ihlal ederek oluşturmuş olsun. Burada fikri varlıklarına hukuka aykırı şekilde müdahale edilen kişide oluşan zararların genel görünümü haksız fiildir. Sorumlunun kim olduğunun tespiti ise kullanıcı ve yapay zekânın somut olaydaki kusurlarına ve bir kusursuz sorumluluk hükmünün ihlal edilip edilmediğine göre ayrıca incelenir. Öte yandan, yapay zekâ platformunun kullanıcıya karşı sorumluluğu hususuna gelindiğinde, bu içeriğin kullanılması neticesinde durumdan haberi olmayan kullanıcının uğrayabileceği zararlar ve karşılaştığı hukuki engellere bağlı kayıplar ise borca aykırılık kapsamında yapay zekâ platformunun karşısına çıkabilir. Zira yapay zekânın kendisinden istenen içeriği oluştururken hukuka aykırı yol ve yöntemler kullanmaması da beklenir ⁶¹.

⁵⁹ İnc. Fikret Eren/Ünsal Dönmez, Eren Borçlar Hukuku Şerhi, Cilt 2, Yetkin, Ankara, 2023, s. 1061 vd.; Andreas Furrer/Markus Müller-Chen/Bilgehan Çetiner, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, On İki Levha, İstanbul, 2021, s. 310 vd.

⁶⁰ TBK md. 115/1: "*Borçlunun ağır kusurundan sorumlu olmayacağına ilişkin önceden yapılan anlaşma kesin olarak hükümsüzdür.*"; nitekim pratikte, yapay zekâ uygulamalarının giriş pencerelerinde veya ilk kullanım öncesinde ekrana getirilen sözleşme metninde uyarı olarak, yapay zekânın ürettiği bilgilerin doğru olmayabileceği yönünde bilgilendirmeler sunulabildiği görülmektedir.

⁶¹ Burada yapay zekâyâ hukuka aykırı içeriğin oluşturulması talimatının bilerek ve istenerek verilmesi veya içeriğin hukuka aykırı olduğunun anlaşılmasına rağmen yine de kullanılması gibi hâllerde kullanıcı, yani işleme talimatı veren kişi de kendi konumunun gerektirdiği şekilde ayrıca sorumlu olur. İçeriğin başkası (yani yapay zekâ) tarafından üretildiği, dolayısıyla sorumluluğun yapay zekâ platformunda olduğu savunması, durumu bilen veya bilmesi gereken kullanıcıyı sorumluluktan

Aşağıda gerek haksız fiil gerek borca aykırılık şeklinde ortaya çıksın, somut örneklerin bazı muhtelif özel hukuk normları karşısındaki ele alınışlarına ve sorumluluk ihtimallerine değinilecektir.

2. Özel Olarak

i. KİŞİLİK HAKKI

Normun önemi ve ihlalin uygulamadaki yaygınlığı sebebiyle, yapay zekâ tarafından üretilen içerikler yoluyla temas edilecek değerlerden değinilmesi gereken ilki kişilik hakkıdır⁶². Kişilik hakkı, kişiliği oluşturan ve sınırlı sayıda olmayan değerlerden oluşan bir bütündür⁶³. Kişinin şerefi, özel hayatı, sesi, adı, görüntüsü, ticari sır ve menfaatleri, yaşam ve vücut bütünlüğü gibi değerler bunlardan birkaçıdır⁶⁴. Bu değerlere hukuk düzeninin cevaz vermediği şekilde yapılan her türlü temas ise kişilik hakkının ihlali anlamına gelir⁶⁵. Bu bağlamda yapay zekâ tarafından üretilen yazılı, sesli, görüntülü içeriklerin kişilik hakkı değerlerine doğrudan veya dolaylı olarak temas edebileceğinde şüphe olmayacaktır.

Örneğin, bir kimse hakkında hikâye oluşturması veya bilgi vermesi istenen yapay zekânın, ürettiği yazı vasıtasıyla ilgili kimseye hakaret teşkil eden bir içerik oluşturması durumunda, kişinin şerefi-haysiyeti-onuru üzerindeki kişilik hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Kişinin sesinin rızası dışında ve hukuka aykırı bir amaçla işlendiği, dijital kopyası oluşturularak kullanıldığı durumda da kişilik hakkı ihlali başta olmak üzere çeşitli hukuki sonuçlar oluşur. Kişinin görüntüsünün işlenmesi hâllerinde de kişilik hakkı ihlali oluşabilecektir, ki günümüzde yapay zekâ uygulamaları ile en çok işlenen kişisel değer/verinin görüntüler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kişinin sosyal medya hesabındaki görüntüsünün alınarak üzerinde manipülasyonlar yapılması; görüntünün bir video içerisine yerleştirilmesi; literatürde de üzerinde durulduğu üzere kişinin görüntüsünün müstehcen içerikler oluşturulmak için kullanılması gibi sair durumlarda, somut olayın şartlarına göre kişinin görüntüsü, şerefi-haysiyeti-onuru, özel hayatı gibi sair değerleri üzerindeki kişilik hakkının ihlal edildiği sonucuna varılır⁶⁶. Örneklerin çoğaltılabilmemesi mümkündür.

---

kurtarmaz. Bu ihtimallerin somut bir görünüme kavuşması için olay incelemesi gerekir.

⁶² Yünlü, s. 196; genel olarak kişilik hakkı hususunda bkz. Mustafa Dural/Tufan Öğüz, Türk Özel Hukuku - Cilt II: Kişiler Hukuku, 23. Baskı, Filiz, İstanbul, 2022, s. 99 vd.; M. Kemal Oğuzman/Özer Seliçi/Saibe Oktay-Özdemir, Kişiler Hukuku, 22. Baskı, Filiz, İstanbul, 2024, s. 184 vd.

⁶³ Yünlü, s. 96; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 187.

⁶⁴ İnc. Dural/Öğüz, s. 104 vd.; Yünlü, s. 105 vd.; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 188 vd.

⁶⁵ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 240; Dural/Öğüz, s. 152; Yünlü, s. 173.

⁶⁶ Deepfake ve yapay zekânın en yaygın şekilde kullanıldığı görülen hukuka aykırı amaçlardan birisi, müstehcen içerikleri üretmek ve paylaşmaktır. Bu bağlamda ve

Örneklerde yer alan fiillerin hukuka aykırı sayılması ve kişilik hakkının ihlal edildiğinin kabul edilmesi için bunların yapay zekâ platformunun (yani üreten-işleyen) veya kullanıcının (yani işleme-üretme talimatı veren) kusuru etkisi ile icra edilmesi gerekmez. Kişilik hakkını koruyucu davaların kusuru olmayan kimseye yöneltilmesi mümkündür⁶⁷. İhlal tehlikesi devam ettikçe önleme, ihlal süresince durdurma ve ihlal sona erip etkileri devam ettikçe tespit davaları açılabilir⁶⁸. Örneğin, üretilen içeriğin yapay zekâ platformunun web sitesinden çıkarılması ve ilgili platformun veri tabanlarından kaldırılması için platformun kusuruna ihtiyaç yoktur. Keza, bahse konu davalar bir mutlak hak olan kişilik hakkını koruduklarından, belirli bir süreye tabi değildirler⁶⁹. Şartlar devam ettiği müddetçe ilgili davanın açılması mümkündür.

Öte yandan, ihlalin tazmin boyutu incelendiğinde ise gerek kusur gerek zamanaşımı yönünden farklılıklar bulunduğunu görürüz. Bu kapsamda ihlal sebebiyle maddi ve manevi tazminat talep edilebilmesi mümkünse de bunun için kural olarak davalının kusuru aranır⁷⁰. Örneğin, yapay zekâ veya yapay zekâyı hâkimiyeti altında bulunduran platform ilgili içeriğin hukuka aykırı olduğunu biliyor veya bilmesi gerekiyor ise üretim fiili kapsamında kusurlu olduğu ve tazminle yükümlü olacağı kabul edilir. Aynı ayırım ve değerlendirme yapay zekâyı içerik ürettiren ve bunu kullanan kullanıcı için de geçerlidir. Zamanaşımı yönünden ise ihlalin bir haksız fiil mi yoksa borca aykırılık mı olduğuna bakılır. Haksız fiil ise TBK md. 72'deki⁷¹ iki ve 10 yıllık, borca aykırılık ise TBK md. 146'daki⁷² 10 yıllık genel zamanaşımı süresi uygulanacaktır⁷³. Ancak, haksız fiil aynı zamanda ceza kanunlarındaki daha uzun bir zamanaşımı süresine tabi fiili de içeriyorsa, daha uzun olan süre uygulanacaktır⁷⁴.

Özetle, yapay zekâ tarafından üretilen içerikler neticesinde gerek ilgili platformun gerek kullanıcının, bir kimsenin kişilik hakkının ihlaline

---

ilgili hususlarda cezai sorumluluk kapsamında inc. E. Eylem Aksoy Retornaz, Bir Siber Taciz Biçimi: Cinsel İçerikli Görüntüleri Rızaya Aykırı Olarak İfşa Etme, Yayma, Erişilebilir Kılma veya Üretme Suçu (Revenge Porn ve Deep Fake), On İki Levha, İstanbul, 2021, s. 81 vd.

⁶⁷ Dural/Öğüz, s. 161; Yünlü, s. 322.

⁶⁸ Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 274; Dural/Öğüz, s. 156-159; detaylı olarak inc. Yünlü, s. 322 vd.

⁶⁹ Yünlü, s. 332.

⁷⁰ Dural/Öğüz, s. 161; Yünlü, s. 341; Kusursuz sorumluluk hâlleri ise ayrıdır. İhlal oluşturan fiil bir kusursuz sorumluluk normuna temas ederse davalının kusuru aranmayacaktır.

⁷¹ "Tazminat istemi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her hâlde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesiyle zamanaşımına uğrar..."

⁷² "Kanunda aksine bir hüküm bulunmadıkça, her alacak on yıllık zamanaşımına tabidir."

⁷³ Dural/Öğüz, s. 161-162.

⁷⁴ TBK md. 72/1: "...Ancak, tazminat ceza kanunlarının daha uzun bir zamanaşımı öngördüğü cezayı gerektiren bir fiilden doğmuşsa, bu zamanaşımı uygulanır."

sebebiyet verebileceğini ve bunun tazmin dahil çeşitli davalara konu edilebileceğini öngörebiliriz.

ii. KİŞİSEL VERİLER

Üretici yapay zekânın işleyişi irdelendiğinde, veri kavramı en önemli hususlardan biri olacaktır ⁷⁵. Öyle ki, yapay zekânın ve buna ilişkin hizmet sunan platformların çalışma sistemi için verilerin elzem nitelikte olduğunda şüphe yoktur ⁷⁶. Her türlü verinin bu sistemlerin ham maddesi olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim, en önemli yapay zekâ platformlarına yöneltilen ne tarz veriler kullandığı sorusu genel olarak;

makaleler, kitaplar, sosyal medya mesajları, internet içerikleri başta olmak üzere çeşitli unsurları içeren metin verileri,

fotoğraflar, resimler ve diğer görüntü koleksiyonlarını içeren görüntü verileri,

ses kayıtları, konuşma transkriptleri gibi unsurları içeren ses ve konuşma verileri,

bunlar dışında zaman verileri, sayısal veriler, yapısal ve ilişkisel veriler, gibi çok çeşitli verilerin kullanıldığı şeklinde cevaplanacaktır ⁷⁷.

Burada görüldüğü üzere, konuşma metinleri, görüntüler, sesler gibi gerçek kişilere ait olabilecek çok sayıda unsurun da işlendiği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla yapay zekânın kişisel veri niteliğini haiz unsurlara temas etmesi beklenen bir durumdur ⁷⁸. Buna bağlı olarak yapay zekâ, kişinin adresi, telefon numarası, adı-soyadı, eğitim bilgileri, sağlık durumu, sesi, görüntüsü gibi verileri yazılı, sesli ve görüntülü içerikler üretirken kullanılacaktır. Bu bilgiler ise bu başlık altında kişisel veriler olarak nitelendirilirler ⁷⁹. Keza yapay zekânın mevcut verilerden çıkarımlar yaparak yeni kişisel veriler elde etmesinin dahi mümkün olduğu zikredilmektedir ⁸⁰. O hâlde, kişisel

⁷⁵ İnc. Ş. Barış Özçelik, “Yapay Zekânın Veri Koruma, Sorumluluk Ve Fikri Mülkiyet Açısından Ortaya Çıkardığı Hukuki Gereksinimler”, Adalet Dergisi, S. 66, 2021, s. 93; Arnold J. F. Lukas, “Generative Artificial Intelligence under German Copyright Law (Part 1)”, SSRN, 2023, s. 2; Ayvaz Tunç/Yavuz, s. 117.

⁷⁶ Özparlak/Çetin, s. 1015; Öyle ki, yapay zekânın kendisi de “Üretici yapay zeka nedir?” sorusu kapsamında bu hususu doğrudan izah etmektedir. Bkz. ChatGPT: “...Genel olarak, üretici yapay zeka, veri setlerini kullanarak belirli bir görevi öğrenen ve bu görevi yerine getiren bir modeldir ifade eder. Bu tür modeller, genellikle sürekli olarak eğitilebilirler ve zamanla daha fazla veriyle beslenerek performanslarını artırabilirler. Bu, bir tür deneyim biriktirme ve öğrenme yeteneği olarak düşünülebilir...”; Narbay/Kirazlı, s. 51.

⁷⁷ Bkz. ChatGPT ve BARD/Gemini.

⁷⁸ Güner, s. 235; Akbulut, s. 279 vd.; Turgut Bilgiç, s. 253 vd.; Balaban/Kulular İbrahim, s. 757 vd.

⁷⁹ KVKK md. 3/1-d: “...Kişisel veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi...”

⁸⁰ Narbay/Kirazlı, s. 51

verilerin korunması hususu üretici yapay zekâ faaliyetleri noktasında ele alınabilecek önemli konular arasındadır⁸¹.

Günümüzde yapay zekâ platformlarının, üretimler için ihtiyaç duyduğu verileri elde ederken kişisel verilerin korunması amacıyla konulan kurallara uydukları söylenemez⁸². Kişisel verilerin işlenmesinin hukuka uygun olabilmesi içinse Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nda sayılan uygunluk hâllerinden en az birinin bulunması gerekir⁸³; ki yapay zekânın eğitimi için kullanmak bu hukuka uygunluk hâllerinden biri değildir. Buna göre ya kişinin bu buna ilişkin açık rızası olmalı ya da rızaya alternatif hâldeki diğer unsurlardan birisi mevcut olmalıdır. Aksi durumda kişisel verilerin usulsüz şekilde işlenmiş olduğu sonucuna varılır.

Yapay zekâ platformundan bir kimseye ilişkin yazı yazması veya görüntü oluşturması istendiğinde, yapay zekânın bunu (kendisine veya bir başkasına ait) bir veri tabanından çektiği bilgileri ile yaptığını düşünelim. Somut olayda bu verilerin bu şekilde işlenmesini hukuka uygun kılacak bir sebep olmadıkça, yapılan işlem kişisel verilere yönelik hukuka aykırı bir fiil olacaktır. Örneğin, mobil haberleşme veya sosyal medya uygulamalarının veri tabanlarında bulunan görüşme kayıtlarına, seslere ve görüntülere erişim sağlayan ve bu kayıtlardaki veriler ile üretim yapan bir yapay zekânın kişisel verilere (hatta özel hayatın gizliliğine) temas ettiği açıkça görülür.

Kaldı ki, eğer kişisel verilerin ilgili kişinin elinde bulunması hukuka uygun değilse, bu veriler ile bir içerik üretilmiş olmasına gerek kalmaksızın hukuka aykırılık oluşmuş olur. Örneğin, bir platform gerçek kişilere ilişkin her neviden veriyi daha sonradan kullanmak veya yapay zekâyı eğitmek üzere kendi veri tabanlarında tutuyorsa; veya henüz kullanmamış olsa bile ilgili verileri başka veri tabanlarından kendisine aktarmış ise bu gibi durumlarda üretilen içerikten bağımsız olarak kişisel verilere yapılan

---

⁸¹ Bu husus yalnızca Türk hukukunda değil, diğer ulusal hukuklarda da aynı şekilde önemli bir inceleme teşkil eder, inc. Novelli/Casolari/Hacker/Spedicato/Floridi, s. 9 vd.

⁸² Özparlak/Çetin, s. 1016.

⁸³ Kişisel verilerin işlenebilmesinin genel şartları ise md. 5'te "*Kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez.*

Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür:

a) *Kanunlarda açıkça öngörülmesi.*

b) *Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.*

c) *Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.*

ç) *Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.*

d) *İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.*

e) *Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması.*

f) *İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.*" şeklinde düzenlenmiştir.

müdahaleler ayrı bir incelemeye tabi olur. Bu veriler ile yeni bir içerik oluşturulması ise ihlali yineler ve arttırır.

Özetle, yapay zekâ platformlarının üretilen içerikler için ham maddeye ihtiyaç duyduğunu, bu ham maddenin çoğunlukla gerçek kişilere ilişkin kişisel veri niteliğindeki bilgiler olacağını, bu durumda kişisel verilerin ihlaline ilişkin meselelerin ortaya çıkabileceğini belirtebiliriz. Ana konunun aşılması adına kişisel verilerin korunmasına ilişkin daha detaylı inceleme yapılamayacak olmakla birlikte, kişisel verilerin işlenmesine ilişkin kurallara riayet edilmemesi durumunda bu Kanun kapsamında sorumlu olarak nitelendirilebilecek kimselerin hukuki ve hatta cezai⁸⁴ açıdan sorumlu olabileceklerini belirtebiliriz.

iii. FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI

Yapay zekâ platformlarının hızlı ve kolay bir şekilde görüntü ve ses işlemleri yapabilmesinin en çok yankı uyandırdığı alanların başında fikri mülkiyet alanı gelmektedir⁸⁵. Özellikle yazar, fotoğrafçı, ressam, grafik tasarımcı, müzisyen, şarkıcı gibi kimselerin, kendilerine ait ürünlerin yapay zekâ tarafından sınırsızca kopya edildiği ve kullanıldığına ilişkin şikâyet ve eleştiride bulunduğu çok sayıda güncel haber ile karşılaşılabiliriz. Bu anlaşılabilir bir durumdur, zira üretici yapay zekâ öğrenme faaliyetini gerçekleştirirken çoğunluğu yasal koruma altındaki fikri ürünleri kullanır⁸⁶. Kullanılan ürünler, gerçek kişiler yanında çoğu zaman ticari şirketlerin veri tabanları, markaları, modelleri, tasarımları ve diğer her türden kopya edilmeye müsait unsurlarıdır. Bu sebeptendir ki, yapay zekâyâ karşı açılan davaların sayısı ve çeşitliliği giderek artmaktadır⁸⁷.

Öncelikle, içerisinde ses, yazı ve görüntü barındıran ürünlerin şartları oluşması hâlinde Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında korunması mümkündür. Kanuna göre genel olarak İlim ve edebiyat eserleri (md. 2); Musiki eserleri (md. 3); Güzel sanat eserleri (md. 4); Sinema eserleri (md. 5) bu Kanun kapsamında korunan eser türleri içerisinde sayılmıştır⁸⁸. Burada

⁸⁴ Bkz. Suçlar başlıklı KVKK md. 17: “*Kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 135 ila 140 nci madde hükümleri uygulanır.*

Bu Kanunun 7 nci maddesi hükmüne aykırı olarak; kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler 5237 sayılı Kanunun 138 inci maddesine göre cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiş iken; kabahatler ise md. 18’de yer almaktadır.

⁸⁵ İnc. Özçelik, s. 107; Van Lindberg, “Building and Using Generative Models Under US Copyright Law”, Rutgers Business Law Review, Vol. 18, No. 2, 2023, s. 1 vd.; Lukas, s. 5 vd.; Novelli/Casolari/Hacker/Spedicato/Floridi, s. 17 vd.; Abbott/Rothman, s. 1143 vd.

⁸⁶ Lindberg, s. 1, 2.

⁸⁷ Üretici yapay zekâyâ ilişkin mevcut ve sayısı her geçen gün artmakta olan güncel davalara ilişkin ayrı bkz. <https://sustainabletechpartner.com/topics/ai/generative-ai-lawsuit-timeline/> (s.e.t.: 03.05.2024)

⁸⁸ FSEK md. 1/B/1-a), “*Eser: Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulleri...*”; inc. Rauf Karasu/Cahit Suluk/Temel Nal, Fikri Mülkiyet Hukuku, 7. Baskı, Seçkin, Ankara, 2023, s. 87 vd.

ayrıntılı şekilde incelenmeyecek olan özel şartların gerçekleşmesi durumunda eser niteliğini kazanan unsurlar üzerinde, onu meydana getiren kimselerin eser sahibi olmak sıfatıyla çeşitli hakları bulunur⁸⁹. Bunlar mali⁹⁰ ve manevi⁹¹ haklar olarak ayrıma tabi tutulurlar⁹². Bu haklar ayrıntılı bir şekilde FSEK md. 13 vd. hükümlerinde sıralanmıştır. Örneğin, Umuma arz salahiyeti, Eserde değişiklik yapılmasını menetmek vd. manevi haklar içerisinde sayılmışken; İşleme hakkı, Çoğaltma hakkı, Yayma hakkı, Temsil hakkı, İşaret, ses ve/veya görüntü nakline yarayan araçlarla umuma iletim hakkı ve uzantıları ise mali haklar içerisinde zikredilmiştir. Bu haklara Kanunun cevaz vermediği şekilde yapılan her türlü müdahale ilgili hakkın ihlal edildiği anlamına da gelecektir. Bu durumda hakları ihlal edilen kimselerin Kanundan doğan davaları açabilmeleri, özellikle saldırının durdurulması ve önlenmesi, maddi-manevi tazminat ve kazancın iadesi gibi talepleri ileri sürmeleri mümkün hâle gelir. Konumuz kapsamı itibarıyla özel olarak incelenmeyecek bu hukuki talepler FSEK md. 66 vd. hükümlerinde düzenlenmiş; keza çeşitli cezai yaptırımlar ise yine md. 71 vd. hükümlerinde ele alınmıştır.

Fikri hakların ihlali anlamına gelecek davranışlardan doğan sorumluluk yapay zekâ platformuna isnat edilebileceği gibi, kullanıcıya da isnat edilebilir. Bunun için somut olay incelenmelidir. Kendisinden bir görsel içerik üretmesi istenen yapay zekâ, FSEK kapsamında korunan bir eserden hukuka aykırı şekilde faydalaniyorsa ya da hukuka uygun bir hususta kendisine soru sorulan platform, bu soruya ilişkin cevabı hukuka aykırı şekilde işlediği kişisel verilere veya ticari sırlara dayandırıyorsa, platforma yöneltilecek bir sorumluluk ve husumetten bahsedilir. Bu şekilde üretilen içeriğin kullanıcı tarafından nasıl kullanıldığı veya hukuka aykırılığın bilinip bilinmediği gibi değişkenler ise kullanıcının sorumluluğu bahsinde ele alınır. Örneğin, Kanun tarafından korunan bir sesi veya görüntüyü, bu durumu bilmesine rağmen, ticari amaçla kullanmak için yapay zekâyâ işleten kimsenin kusurlu hareket ettiği açıktır ve sorumlu olması beklenir.

Diğer taraftan, genel hukuka uygunluk sebepleri dışında bu Kanunda (md. 30 vd.) özel olarak sayılmış sınırlamalardan⁹³ biri kapsamında gerçekleştirilen fiillerde-işlemlerde ise ihlal olmadığı, diğer bir ifade ile fiillerin hukuka uygun olduğu sonucuna varılacaktır⁹⁴. Örneğin, eğitim-öğretim amacıyla ilgili eserlerden makul ölçüde yararlanmak veya adil kullanım olarak nitelendirilecek işlemleri sipariş etmek böyledir.

Sonuç olarak, yapay zekânın belirli bir çıktıyı üretirken üçüncü kişilere ait bir eseri işlemesi; bu işlemenin eser sahiplerinin Kanunda sayılan

---

⁸⁹ Yünlü, s. 449 vd.

⁹⁰ Bkz. FSEK md. 20 vd.; Karasu/Suluk/Nal, s. 116; İlhami Güneş, Uygulamada Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, 4. Baskı, Seçkin, Ankara, 2022, s. 144 vd.

⁹¹ Bkz. FSEK md. 14 vd.; Güneş, s. 172 vd.; Karasu/Suluk/Nal, s. 111.

⁹² Yünlü, s. 449; Karasu/Suluk/Nal, s. 109 vd.; Güneş, s. 141 vd.

⁹³ Karasu/Suluk/Nal, s. 131 vd.

⁹⁴ İnc. Yünlü, s. 452 vd.

haklarından en az birine müdahale içermesi; son olarak bu müdahalenin başta rıza (özel olarak lisans) olmak üzere hukuka uygunluk sebeplerinden en az birini barındırmaması durumunda, yapay zekânın üretim faaliyetlerinden ve üretilen içerikten dolayı platformun ve kullanıcının sorumluluğu inceleme bulabilir.

iv. HAKSIZ REKABET

Yapay zekâ platformlarının ürettiği ürünlere yönelik en sık eleştirilerden birisi, bu platformların başkalarına ait ürünleri izinsiz olarak ve hukukun cevaz vermediği şekilde kullanarak yeni içerikler üretmeleridir⁹⁵. Bu husus ise yukarıda ele alınan kavramlar yanında haksız rekabet ve vekaletsiz işgörmeye normlarını aklı getirmektedir. Bu başlık altında genel olarak haksız rekabet ihtimaline değinilecek; vekaletsiz işgörmeye ise aşağıda ayrıca incelenecektir.

Haksız rekabet, bilhassa gerek Türk Borçlar Kanunu gerek Türk Ticaret Kanunu gerekse Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu kapsamında özel olarak düzenlenmiş normlardan birisidir⁹⁶. TBK md. 57'de yer alan haksız rekabet düzenlemesi çerçevesinde inceleme yapıldığında, sair şekillerde icra edilecek fiiller nedeniyle müşterileri azalan ya da kaybetme tehlikesiyle karşılaşan kişinin, bu fiillerin sona erdirilmesi ve varsa zararlarının giderilmesini dava edebileceği düzenlenmiştir⁹⁷. Buna göre örneğin, yapay zekâ tarafından oluşturulan görseller ve yazılan yazılar ile bir kimse veya işletmesi hakkında olumsuz imaj çizilmesi ve bunun da ilgili kimsenin müşterilerinin azalmasına, kayıplar yaşamasına sebep olması durumunda (ve tehlikesinde), haksız rekabet kavramına da gidilebilmesi mümkün olur.

Haksız rekabet Türk Ticaret Kanunu kapsamında incelendiğinde ise md. 54 vd. hükümlerinde düzenlenen çok sayıda örneğin sıralandığı görülmektedir⁹⁸. Bu kapsamda md. 54/2'de "*Rakipler arasında veya tedarik edenlerle müşteriler arasındaki ilişkileri etkileyen aldatici veya dürüstlük kuralına diğer şekillerdeki aykırı davranışlar ile ticari uygulamalar haksız ve hukuka aykırıdır.*" denildikten sonra, md. 55'te haksız rekabet hâllerinin başlıcaları oldukça ayrıntılı bir biçimde örneklenmiştir⁹⁹. Madde incelendiğinde çok

⁹⁵ Özellikle fotoğraf, video vb. içeren görüntülü ürünler bağlamında inc. Yünlü, s. 421 vd.

⁹⁶ Yünlü, s. 521.

⁹⁷ "*Gerçek olmayan haberlerin yayılması veya bu tür ilanların yapılması ya da dürüstlük kuralına aykırı diğer davranışlarda bulunulması yüzünden müşterileri azalan veya onları kaybetme tehlikesiyle karşılaşan kişi, bu davranışlara son verilmesini ve kusurun varlığı hâlinde zararının giderilmesini isteyebilir...*"

⁹⁸ Yünlü, s. 523; inc. Engin Erdil, Haksız Rekabet Hukuku, 3. Baskı, Seçkin, Ankara, 2022, s. 71 vd.; Selma Çetiner/Armağan Ebru Bozkurt-Yüksel, Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku, 6. Baskı, Seçkin, Ankara, 2023, 151 vd.; Aytekin Çelik, Ticaret Hukuku, 13. Baskı, Seçkin, Ankara, 2023, s. 65 vd.

⁹⁹ Hükme göre, "Dürüstlük kuralına aykırı reklamlar ve satış yöntemleri ile diğer hukuka aykırı davranışlar", "Sözleşmeyi ihlale veya sona erdirmeye yöneltmek", "Başkalarının iş ürünlerinden yetkisiz yararlanma", "Üretim ve iş sırlarını hukuka aykırı olarak ifşa etmek", "İş şartlarına uymamak", "Dürüstlük kuralına aykırı işlem

sayıda ihtimalde haksız rekabet hükümlerinin uygulanabileceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, yapay zekâ tarafından üretilen içerik yardımı ile rakiplerin iş ve ürünlerinin kötülenmesi, müşteri üzerinde olumsuz kamu oluşturulması (bkz. md. 55/1/a); yapay zekâ tarafından üretilen yazı, ses ve görüntüler yardımı ile kendisinde olmayan bilgi, tecrübe, teknik imkân, başarı vb. hususlarda yanıltıcı ürünler, bilgiler üretilmesi veya kullanıcının kendisini haksız şekilde yetkin olarak tasvir ettirmesi (bkz. md. 55/1/a); başkasına ait gerek işletme aracı gerek ürün niteliğinde olan unsurların yapay zekâ tarafından kolaylıkla kopya edilmesi, çoğaltılması vb. şekillerde kullanılması (bkz. md. 55/1/c) gibi çok sayıda hâlde haksız rekabete ilişkin hükümler uygulanabilecektir. Örneğin,

yapay zekâyâ hazırlattığı görseller yardımı ile işletmesini olduğundan çok daha yüksek bir teknik kapasiteye sahipmiş gibi gösteren¹⁰⁰,

başkasının iş ve işlemlerini kötüleyecek bir yazıyı yapay zekâyâ yazdırarak bunu paylaşan;

başkasının üretim, sunum ve satışında başarılı olduğu ürün paketleri, kutular, ambalajlar ile araç giydirmeleri, tanıtım ses ve müzikleri, reklam sloganları, ürün bilgilendirme yazıları, işletme dekorasyonları, iş kıyafetleri vb. unsurların benzeri veya aynısını yapay zekâ ile tasarlatan ve kullanan;

kendisini bir başkasına ait tesislerin önünde, içinde ve sanki kendi tesisleriymiş gibi tasvir ettiren ve bunları kullanan;

üçüncü kişilere ait ses, yazı, görüntü gibi temel unsurları yapay zekâyâ işleterek, kendi ürün ve işletmesinin övüldüğü veya tercih edildiği algısını oluşturan¹⁰¹,

vb. davranışlarda bulunan kimseler haksız rekabet normu kapsamında sorumlu olabileceklerdir.

Öte yandan bir kimse aynı olayda haksız rekabet yanında diğer hukuk normlarını da ihlal ediyor olabilir. Örneğin, ses klonlama veya görüntü oluşturma uygulamaları kullanılarak bir sanatçının sesinin kopyalanması veya yine görüntüsünün oluşturulması, bu sayede bir ürünü kullanır veya bir malı över şekilde tasvir edilmesi gibi bir örnekte haksız rekabet yanında ilgili kişilerin ses ve görüntüleri üzerindeki kişilik haklarının da ihlal edildiği görülecektir. Dolayısıyla farklı kişilere karşı ve farklı normlar kapsamında sorumluluklar meydana gelebilecektir.

Bu Kanun kapsamındaki haksız rekabet hâlleri karşısında kimlerin, kimlere karşı ve hangi taleplerle dava açabilecekleri (md. 56 vd.)¹⁰², bu

---

şartları kullanmak” hâlleri haksız rekabet fiillerinin üst başlıkları olarak gösterilmiş; ayrıca bu üst başlıklara ilişkin örneklerle de yer verilmiştir.

¹⁰⁰ Kendini olduğundan daha üstün göstermek, ayr. inc. Erdil, s. 105 vd.

¹⁰¹ Özellikle kamuya mal olmuş kişilerin ses ve görüntüleri ile oluşturulan reklamlar giderek artmakta olan hukuka aykırılık örneklerindedir. Bu gibi bir durumda ses ve görüntüsü izinsiz kullanılan kimselerin kişilik hakları (ayr. bkz. İmaj hakkı) ihlal edilmesi yanında, vekaletsiz işgörmeye ve hatta haksız rekabet neticelerinin doğduğu da görülecektir. Ayr. bkz. “Yapay zekayla hazırlanan YouTube reklamları yanıltıyor”: <https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/aktuel/yapay-zekayla-hazirlanan-youtube-reklamlari-yaniltiyor/1817129> (s.e.t.: 24.01.2024)

davalara ilişkin zamanaşımı süreleri (md. 60), ihtiyati tedbir (md. 61) ve hatta cezai yaptırım (md. 62, 63) ihtimalleri ise ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir.

Son olarak, Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu'nun da haksız rekabete yer verdiğini belirtmeliyiz¹⁰³. Bu kapsamda md. 83/1'e göre bir eserin adı, alametleri, çoğaltılmış nüshaların şekilleri, diğer bir eserde veya çoğaltılmış nüshalarında iltibasa meydan verebilecek surette kullanılamayacak olup, bu fıkra hükmü tacir olmayan kimseler için de aynı şekilde uygulanacaktır. Keza md. 84'de ise bir resmi, sesi ya da işareti bir alet üzerine tespit eden veya ticari amaçlarla haklı şekilde çoğaltan veya yayan kimsenin, aynı unsurların başkaları tarafından aynı vasıttan faydalanılmak suretiyle çoğaltulmasını veya yayımlanmasını menedebileceği düzenlenmiş; yine tacir olmayanların da bu kapsamda ele alınabileceği ayrıca belirtilmiştir. Burada özellikle ifade etmek gerekir ki, haksız rekabet değerlendirmesine konu olabilecek unsurlar yalnızca bu Kanun uyarınca eser olarak nitelendirilecek unsurlar değildir. Bu maddenin son fıkrasında da belirtildiği üzere eser niteliğinde olmasalar bile her tür fotoğraf, resim ve sinema ürünleri hakkında da aynı madde hükmü uygulanacaktır¹⁰⁴. Örneğin,

ünlü bir sanatçının Kanun tarafından korunan yazılı eserlerinin yapay zekâ yardımı ile kopyalanmak, harmanlanmak veya diğer bir uygun olmayan yöntemle yararlanmak gibi şekillerde kitaba veya film senaryosuna dönüştürülmesi durumunda;

yine bir web sitesi hazırlaması istenen yapay zekâ uygulamasının, kendisine verilen tariflere uygun olarak internet üzerinde bulunduğu başkalarına ait görüntüleri, yazıları, sesleri kullanarak bir web sitesi tasarımı yapması durumunda;

endüstriyel bir tasarım yapması istenen yapay zekânın başkalarına ait korunan tasarımları kopya ederek bir dizayn oluşturması gibi bir olayda,

özetle, oluşturulan sözlü, yazılı, görsel içeriğin bu Kanun tarafından korunan ürünlere Kanunun müsaade etmediği şekillerde müdahale içerdiği durumlarda, genel olarak hukuka aykırılık ve özel olarak ise haksız rekabet normları inceleme bulabilecektir. Örneklerde görüldüğü üzere, hukuka aykırı şekilde işlenen ürünlerin eser vasfını taşıması da gerekmemektedir.

Netice olarak, yapay zekâ tarafından üretilen bir içeriğin ilgili kanunlarda ayrı ayrı düzenleme bulmuş olan haksız rekabet normuna aykırılık teşkil edebileceğini ve buna ilişkin hükümlerin de uygulanabilir olduğunu belirtmeliyiz.

---

¹⁰² Ayr. inc. Erdil, s. 248 vd.; Çetiner/Bozkurt-Yüksel, 163 vd.

¹⁰³ Yünlü, s. 528; Güneş, s. 387 vd.; Erdil, s. 221 vd.; Deniz Açıkgöz, Çalışanın Haksız Rekabet Eylemleri ve Tazminat Sorumluluğu, Seçkin, Ankara, 2023, s. 52.

¹⁰⁴ Yünlü, s. 530 vd.

v. VEKALETSİZ İŞGÖRME

Kişilere ait yazı, ses, görüntü, veri vb. formatlardaki unsurların işlenmesiyle ortaya çıkacak bir diğer kavram ise vekaletsiz işgörmedir¹⁰⁵. Vekaletsiz işgörme kapsamında inceleme yapılabilmesi için bu örneklenen unsurların gerçek bir kişi yanında, bir hayvana, eşyaya veya tüzel kişiye ait olması da mümkündür.

Vekaletsiz işgörme ile kastedilen ise elbette hak sahibinin rızası olmayan, istemediği işgörmelerdir. Keza buradaki işleme, hak sahibinin değil işgörenin (yani ürettirenin) menfaatine yapılmaktadır. Dolayısıyla gerçek olmayan vekaletsiz işgörmekten bahsetmekteyiz¹⁰⁶. Nitekim görülen işin işsahibinin menfaatine olduğu durumlarda gerçek vekaletsiz işgörme kavramı kullanılırken; iş sahibinin rızası ile hareket edilen hâllerde veya izinsiz işgörmeye iş sahibinin daha sonradan onay verdiği durumlarda ise vekalet sözleşmesi hükümleri uygulanacaktır¹⁰⁷. O hâlde, belirli değişkenlere bağlı olarak benzer olayların hukuki nitelendirilmesi farklılaşabilir¹⁰⁸.

Vekaletsiz işgörme kapsamında çeşitli örnekler ile karşı karşıya kalınabilmesi mümkündür. Örneğin,

izinsiz bir şekilde yayımlanmak üzere, yapay zekâdan bir kimseye ait verileri toplayarak hayat hikâyesine bağlı bir film senaryosu yazması istendiğinde;

bir yazarın eserlerini önemli ölçüde kopya ederek bir kitap üretmesi istendiğinde;

¹⁰⁵ Kişilik hakkının ihlali bağlamında inc. Yünlü, s. 361 vd.; Dural/Öğüz, s. 159 vd.; Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir, s. 293.

¹⁰⁶ Dural/Öğüz, s. 160; Vekaletsiz işgörme kendi içinde, gerçek-gerçek olmayan, caiz-caiz olmayan, iyiniyetli-kötüniyetli vekaletsiz işgörme gibi alt ayrımlara da tabi tutulabilmektedir.

¹⁰⁷ TBK md. 531: “İşsahibi yapılan işi uygun bulmuşsa, vekâlet hükümleri uygulanır.”

¹⁰⁸ Bkz. YHGK, E: 2017/1257, K: 2020/661, T: 23.09.2020, “...Vekâletsiz iş görme, yasal düzenleme uyarınca gerçek (caiz olan) vekaletsiz iş görme ve gerçek olmayan vekaletsiz iş görme olmak üzere ikili bir ayrıma tabiidir.

24. TBK'nın 526. maddesine göre, bir kimsenin vekâleti olmaksızın iş sahibinin menfaatine ve varsayılan iradesine uygun olarak veya onun hukuka ve ahlaka aykırı yasaklaması olmadan gördüğü iş, gerçek vekâletsiz iş görmedir. Gerçek vekâletsiz iş görmede, iş gören iş sahibinin menfaatine ve yararına iş görme iradesi ile hareket etmektedir. TBK'nın 530. maddesinde ise iş görenin başkasının işini kendi menfaatine görmesi suretiyle oluşan gerçek olmayan vekâletsiz iş görme düzenlenmiştir. Bu hükme göre göre iş sahibi, kendi menfaatine yapılmamış olsa bile, iş görmeden doğan faydaları edinme hakkına sahiptir; ancak zenginleştiği ölçüde, iş görenin masraflarını ödemek ve giriştiği borçlardan onu kurtarmakla yükümlüdür. Görüleceği üzere gerçek olmayan vekâletsiz iş görmede, iş göründe başkasının işini görme iradesi bulunmamaktadır. İş gören başkasının hukuk alanına girerek bir iş görmekte ise de bu işi olarak kendi menfaatine yapmaktadır. Kanundaki bu hükme göre iş sahibi, kendi menfaatine yapılmamış olsa bile gerçek olmayan vekaletsiz işgörmekten doğan faydaları edinme hakkına sahiptir...” (https://karararama.yargitay.gov.tr, s.e.t.: 24.01.2024)

nl futbolcuların internette yer alan görüntüleri derlenmek ve manipüle edilmek suretiyle oluşturulan yeni görsellerin oyun kartları veya tirtler üzerine basılarak satılması amaçlandığında;

bir firmanın, yayınlamak istediği reklamları veya diğer herhangi dijital içeriği seslendirmek için ünlü bir ses sanatçısının sesinin klonlanmasını sağladığında,

vb. Çok çeşitli durumlarda, üretilen yeni içeriğin vekaletsiz igrme kavramı altında incelenebilmesi mümkün hâle gelir.

Vekaletsiz igrme durumunda igrenden, öncelikle elde ettiği kazancın iadesi talep edilebilecektir. Örneğin, bir sinema filmindeki, reklamdaki, müzik klibindeki belirli sahnelerin (video ve fotoğraf kareleri olarak) yapay zekâ ile düzenlenmek suretiyle ticari ürün meydana getirilmesi (rn. tirt üzerine basılarak satılması) durumunda veya yukarıda verilen diğer örneklerde, elde edilen kazancın iadesi gündeme gelebilecektir ¹⁰⁹. TBK md. 530'a göre isahibi, yani burada hakkına izinsiz şekilde tecavüz edilen kişi, igrmeden doğan faydaları edinme hakkına sahiptir. Bununla birlikte zenginletiği ölçüde, işgörenin masraflarını ödemek ve giriştiği borçlardan onu kurtarmakla yükümlü olduğu da düzenlenmiştir.

Keza artları olumu ise maddi-manevi tazminat başta olmak üzere diğer kalemlerin ileri sürülebilme imkânı ise saklıdır. Örneğin, satışları yapay zekâ tarafından hukuka aykırı şekilde oluşturulan kopya içerikler sebebiyle den hak sahibi kimse, bu zararının tazminini de talep edebilecektir.

Diğer taraftan bir i, isahibinin menfaatine olmak gayesiyle icra edilmiş olabilir. Bu durumda kural olarak ilgili hükme ¹¹⁰ göre belirli masraf ve kalemlerin isahibinden talep edilebilmesi mümkündür. Ancak somut olayda bunun aksine ulaşılması, dolayısıyla için kabul edilmemesi ve masrafların istenememesi de gerekebilir. Örneğin, kişinin fotoğrafını çeken veya sosyal medya hesabından alan kimse, bunu yapay zekâ uygulaması ile düzenleyerek görüntü sahibine verirse, burada her ne kadar fiiller isahibinin, yani görüntüsü ilenenin, menfaati (faydalanması, honutluğu vb.) için icra edilmiş olsa da, kendisinden neticeyi kabul ve masrafların ödenmesi istenemez. Burada kişinin görüntüsünün bu şekilde işlenmesi gereklilik, ihtiyaç unsurunu barındırmaz. Kaldı ki bu durumda kişinin görüntüsünün izinsiz şekilde işlendiği, görüntü üzerindeki kişilik hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmak da mümkündür. Bu ise balı başına bir hukuka aykırılık oluşturur.

¹⁰⁹ Keza aynı örnekte fikri mülkiyet haklarının ihlal edildiği de anlaşılabilir durumdadır.

¹¹⁰ TBK md. 529: *"İsahibi, için kendi menfaatine yapılması hlindedir, işgörenin, durumun gereğine göre zorunlu ve yararlı bulunan bütün masrafları faiziyle ödemek ve gördüğü i dolayısıyla üstlendiği edimleri ifa etmek ve hkimin takdir edeceği zararı gidermekle yükümlüdür. Bu hüküm, umulan sonuç gereklememi olsa bile, ii yaparken gereken özeni göstermiş olan işgören hakkında da uygulanır.*

İgren, yapmış olduğu giderleri alamadığı takdirde, sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre ayırıp alma hakkına sahiptir."

Vekaletsiz işgörmeye neticesindeki kazancın iadesine bağlı yükümlülük¹¹¹ işgören sıfatı ile kural olarak yapay zekâyı kullanan kullanıcıya yöneltilmelidir. Yapay zekâ platformu ise varsa ihlal edilen diğer hukuk normlarından sorumlu olur.

vi. DİĞER

Görüldüğü üzere, yapay zekâ tarafından üretilen bir içeriğin kişilik hakkı, kişisel veriler, fikri mülkiyet, haksız rekabet, vekaletsiz işgörmeye gibi normlar kapsamında ele alınabilmesi mümkündür. Ancak bunlar dışında uygulanabilecek özel hükümler, hukuk normları olabilir. Örneğin:

Bir içeriğin üretilmesi ve kullanılması ile birlikte bir kimsenin mal veya emeğinden sebepsiz şekilde zenginleştiği sonucuna varılması ve diğer şartları da oluşması hâlinde Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen sebepsiz zenginleşme hükümleri uygulanabilir hâle gelir¹¹².

Yapay zekâ tarafından üretilen içeriğin bir tasarıma¹¹³ veya marka¹¹⁴ hakkına tecavüz oluşturması durumunda ele alınabilecek düzenlemelerden birisi Sınai Mülkiyet Kanunu'dur¹¹⁵.

Bilhassa gerçek kişilere ait ses ve görüntülerin yapay zekâ ile üretilerek sosyal medya mecralarında paylaşılması, bulundurulması gibi ihtimallerde 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un ilgili hükümlerine başvurulabilir; içeriğin çıkarılması, erişimin engellenmesi talep edilebilir.

Gerek kamu makamları gerek gerçek-tüzel kişiler tarafından üretilen içeriğin gerçek kişilerin özel yaşamlarına hukuka aykırı şekilde

¹¹¹ Bkz. TBK md. 530: “İşahibi, kendi menfaatine yapılmamış olsa bile, işgörmeye doğan faydaları edinme hakkına sahiptir; ancak zenginleştiği ölçüde, işgörenin masraflarını ödemek ve girdiği borçlardan onu kurtarmakla yükümlüdür.” ve TMK md. 25: “...Davacının, maddi ve manevi tazminat istemleri ile hukuka aykırı saldırı dolayısıyla elde edilmiş olan kazancın vekaletsiz iş görme hükümlerine göre kendisine verilmesine ilişkin istemde bulunma hakkı saklıdır...”

¹¹² Bkz. TBK md. 77 vd.

¹¹³ SMK md. 55/1: “Tasarım, ürünün tümü veya bir parçasının ya da üzerindeki süslemenin çizgi, şekil, biçim, renk, malzeme veya yüzey dokusu gibi özelliklerinden kaynaklanan görünümüdür.”

¹¹⁴ SMK md. 4: “Marka, bir teşebbüsün mallarının veya hizmetlerinin diğer teşebbüslerin mallarından veya hizmetlerinden ayırt edilmesini sağlaması ve marka sahibine sağlanan korumanın konusunun açık ve kesin olarak anlaşılmasını sağlayabilecek şekilde sicilde gösterilebilir olması şartıyla kişi adları dâhil sözcükler, şekiller, renkler, harfler, sayılar, sesler ve malların veya ambalajlarının biçimi olmak üzere her tür işaretten oluşabilir.”

¹¹⁵ Keza, yapay zekâyla meydana getirilen buluşların patentlenebilirliği ve buna bağlı olarak buluş ve patent sahipliği temaları üzerinden uluslararası alanda dikkat çekici örnekler de ortaya çıkabilmektedir. Bu konuda meşhur ve güncel bir örnek olarak DABUS isimli yapay zekâyı ilişkin bkz. Sevdâ Bora Çınar, “Fikri Mülkiyet Hukukunun Dabus’la İmtihanı: Yapay Zekâ Sistemleri Buluş Sahibi Olarak Kabul Edilebilir Mi?”, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 14, S. 2, 2023, s. 391 vd.

müdahale içerdiği durumlarda, Anayasa ¹¹⁶ ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ¹¹⁷ düzenlenen ilgili hükümler de inceleme bulabilecektir.

Yukarıda incelenen normlar kapsamında hukuka aykırı olan bir işleme, haksız fiil oluşturabileceği gibi cezai sonuçları da beraberinde getirebilir. Bu gibi bir durumda ise ilgili cezai hükümler uygulanabilecektir. Üretilen içeriğin müstehcenlik, hakaret, özel hayatın gizliliğini ihlal, kişisel verilerin usulsüzce işlenmesi gibi neticelere temas etmesi durumları böyledir ve ilgili fiillerin başta Türk Ceza Kanunu olmak üzere çeşitli kanunlarda düzenlenmiş yaptırımlara bağlanmış olması olasıdır.

Yapay zekânın meydana getirdiği çıktının Ürün Güvenliği Ve Teknik Düzenlemeler Kanunu kapsamında bir ürün sayılması ve bu üründen dolayı bir zarar meydana gelmesi durumunda ürün sorumluluğu çerçevesinde inceleme yapılması mümkündür.

Yapay zekâ platformu ile bu platformu kullanan kişi arasındaki ilişkinin niteliğine göre bu hizmet veya üründen dolayı meydana gelen sorumlulukta Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un uygulanabileceği de hatırlatılabilir.

Verilen örnekleri ve doğrudan veya dolaylı şekilde uygulanabilecek hükümleri artırabilmek mümkündür. Ancak bu talepler arasında (kanun ayrıca izin vermediği müddetçe) mükerrerlik oluşturulamayacağını da eklemeliyiz. Dolayısıyla örneğin, kişi hem vekaletsiz işgörmeye göre kazancın iadesini isteyip hem de aynı kalemler için sebepsiz zenginleşme talebinde bulunamaz. Zira hâlihazırda ilk talep, davadan beklenen menfaati sağlamaya elverişlidir. Bunun dışında, birbirinden farklılık arz eden hukuki imkânların kullanılması, ileri sürülmesi ise mümkündür. Örneğin, kişinin görüntülerinin bir veri tabanından izinsizce alınarak işlendiği, bunlarla müstehcenlik içeren bir ürün oluşturularak satışa sunulduğu olayda, kişisel verilerin ve kişilik hakkının ihlali ile vekaletsiz işgörmeye kavramları haksız fiil görünümünde bir araya gelmekte; meselenin cezai boyutu ise ayrı bir husus oluşturmaktadır. Bu örnekte ilgili içeriğin yok edilmesi, üretilen üründen elde edilen kazancın iadesi, ihlal edilen değerler sebebiyle uğranılan zararların tazmini ve bu fiillere isabet eden cezai yaptırımların uygulanması amacıyla dava açabilecektir.

B. SORUMLU OLACAK KİŞİYE GÖRE

Üretici yapay zekâ teknolojileri, özellikle görsel ve işitsel öğelerin hâkimiyetindeki sosyal medya çağında, çoğu kullanıcı tarafından

¹¹⁶ Bkz. md. 20: “Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz...”

¹¹⁷ Bkz. md. 8: “Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.”

Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”

tereddütsüz bir şekilde kabul edilmiş ve popülerlik kazanmıştır. Gerçek ve tüzel kişiler çok çeşitli amaçlarla bu yapay zekâ platformlarını kullanmaktadır. Ancak yukarıdaki başlıklarda görüldüğü üzere, bu platformlar aracılığıyla üretilen dijital ürünlerin meydana getirilmesi veya kullanılması çeşitli normlara bağlı hukuka aykırılıklara sebebiyet verebilir. Bu noktada cevap bekleyen soru ise üretici yapay zekâ tarafından meydana getirilen ürünlerden doğan hukuki sorumluluğu kimin üstleneceği ile ilgilidir. Bu bağlamda yapay zekânın, ilgili platformun ve kullanıcının sorumlu olup olmadığının irdelenebileceği çeşitli durumlar ortaya çıkar. O hâlde aşağıda, bahsi geçen teknolojik üretimlerden ve bunların kullanılmasından dolayı kimlerin hangi kapsamda sorumlu olacağını incelemek gerekecektir.

1. Ürettirenin (Kullanıcının) Sorumluluğu

Yukarıda genel hatları ile incelenen hukuk normlarından birisini ihlal eden içeriğin üretilmesi talimatını veren kimsenin sorumluluğu incelenirken, bu kimsenin iradesi, kusuru vb. dahil olmak üzere çeşitli değişkenler rol oynayacaktır.

Öncelikle, kişinin ihlal ettiği değer ve normun bilincinde olmaması, icra edilen fiilin hukuka aykırı olmadığını düşünmesi, ihlalin doğması noktasında kural olarak etkisizdir. Bu durumda örneğin, yapay zekâ vasıtasıyla oluşturulan içeriğin bir kimsenin kişilik hakkını, kişisel verilerini, fikri haklarını vs. ihlal ettiğini bilmemek önem arz etmez. Hatta kişi, hukuka uygun bir içerik üretmesini beklerken yapay zekâ buna kendi inisiyatifi ile uymamış olsa dahi buradaki içerik hukuka aykırı kabul edilir. Örneğin, bir kullanıcı kitap olarak yayımlamak için yapay zekâdan özgün bir hikâye, roman, senaryo oluşturmasını ister. Yapay zekâ ise bu işi başka eserlerden usulsüzce alıntılar yapmak suretiyle yerine getirir. Böyle bir durumda meydana gelen ürünü kitap hâline getirip basan kişinin bilgisizlik ve kusursuzluğu hukuka aykırılığı ortadan kaldırmaz. Hatta, ilgili kitabın yapay zekâ tarafından kaleme alındığını belirten bir ibarenin okuyucuya sunulmuş olması da etkisizdir. Dolayısıyla ihlal edilen norma göre hukuka aykırı içeriğin imha edilmesi; web sitesinde yer alan içeriğin çıkarılması, erişimin engellenmesi; hukuka aykırılığın duyurulması; yinelenebilecek ihlal tehlikesinin önlenmesi gibi talepler ileri sürülebilir. Özellikle mutlak haklar zamanaşımına tabi olmadıklarından, ihlal devam ettiği müddetçe bunlara ilişkin tedbirlerin alınması, aykırılıkların giderilmesi talep edilebilir. İhlal vasıtasıyla elde edilen değerler ise gerek sebepsiz zenginleşme gerek özel olarak vekaletsiz işgörme hükümlerine göre ilgili zamanaşımı süresi içerisinde ihlal edenden istenebilir.

Diğer taraftan hukuka aykırı içeriklerin kişilerin maddi-manevi zarara uğramalarına sebebiyet veren boyutu ise kural olarak kusur incelemesini gerekli kılar. Örneğin, yapay zekâyâ bir kimsenin sesini alarak işlemesi ve dijital bir içerik oluşturması talimatını veren kullanıcı, somut olayda rıza gibi bir hukuka uygunluk unsuru bulunmuyorsa, kasten (bilerek ve isteyerek) hareket etmiş olacak; bu hâliyle kusur unsuru gerçekleşmiş sayılacaktır. Farklı olarak, kişinin yapay zekâdan hukuka aykırı bir içerik üretmesini istemediği, ancak yapay zekânın netice olarak ortaya koyduğu ürünün hukuka aykırı olduğunun anlaşıldığı (veya anlaşılması gerektiği) bir olayda

ise üretim talimatının kapsamı hukuka uygun olsa da, içeriği buna rağmen kullanan kimsenin de kusurlu olduğu sonucu ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla hukuka aykırı işlemenin kusura bağlı sonuçları meydana gelebilir.

Gerek üretim talimatlarında gerek üretilen ürünün kullanılmasında kast veya ihmal düzeyinde bir kusuru bulunmayan kullanıcının hukuka aykırılıktan doğan zararları tazmin yükümlülüğünden bahsedilemez. Örneğin, yapay zekâya yazdırdığı kitabın usulsüz alıntılardan oluştuğunu bilmeyen, bilmesi de gerekmeyen kişiden bu kitabın basımını sonlandırması, eldeki ürünleri imha etmesi ve ihlali ortadan kaldıracak diğer işleri yapması talep ve dava edilebilir. Hatta kendisinden elde edilen kazancın iadesi de ilgili hükümler kapsamında istenebilir. Ancak kusuru bulunmadığından maddi ve manevi zararları tazmin yükümlülüğü ise yoktur.

Buna karşılık, ihlal olgusunun kusur aranmayan bir sorumluluk normu kapsamında değerlendirilebildiği bir olayda ise maddi etki ve giderimler için de kusur aranmasına ihtiyaç olmaz. Örneğin, işleme talimatı veren kişinin ayırt etme gücü olmamasına rağmen TBK md. 65'in ¹¹⁸ uygulanabileceği anlaşılıyorsa hakkaniyet sorumluluğu ele alınabilecektir. Keza, işlemeyi yapan bir işçi olup, işleme de görevi ile ilgili olarak bir hizmet ilişkisi içerisinde gerçekleştirildiğinde, işleme ile hakları ihlal edilen kimsenin uğradığı zararlardan dolayı şartları oluşmuşsa adam çalıştıran TBK md. 66'ya ¹¹⁹ göre sorumlu tutulabilir. Bir ajanstaki reklamcı, tekstil firmasındaki stilist, şirketteki tasarımcı gibi bir çalışan, kendisinden istenen görsel içerik üretim işini tamamlamak için yapay zekâdan yararlanırken kasten veya ihmal suretiyle üçüncü kişilere ait hakları (fotoğraf veya seslerini işlemek gibi) ihlal ettiğinde, bu çalışanları istihdam eden gerçek veya tüzel kişilerin sorumluluğu böyledir. Bu olayda çalışan ise kendi davranışının sorumluluğunu haksız fiil kuralları uyarınca üstlenir ¹²⁰.

Tazminat ve iade talepleri gibi maddi etkilere ve bu etkilerin giderimlerine yönelik davalar ise yukarıdaki taleplerin aksine belirli zamanaşımı sürelerine tabi olacaktır. Buna bağlı olarak ihlal edilen (haksız fiil, borca aykırılık gibi) normlara ilişkin sürelerin ne olduğuna göre mesele çözümlenecektir.

Dikkat edilmek gerekir ki, içeriğin yapay zekâ tarafından işlenmesi bir hukuka uygunluk sebebi değildir. İşlemenin yapay zekâ tarafından yapılmış olması, tek başına işletenin kusurunu da ortadan kaldırmaz. Dolayısıyla, yapay zekâ tarafından üretilme argümanı geçerli bir savunma teşkil etmez. Örneğin, bir sanatçının sesinin yapay zekâ tarafından klonlanması teknolojik

¹¹⁸ "Hakkaniyet gerektiriyorsa; hâkim, ayırt etme gücü bulunmayan kişinin verdiği zararın, tamamen veya kısmen giderilmesine karar verir."

¹¹⁹ "Adam çalıştıran, çalışanın, kendisine verilen işin yapılması sırasında başkalarına verdiği zararı gidermekle yükümlüdür..."; Furrer/Müller-Chen/Çetiner, s. 380 vd.

¹²⁰ Ayrıca özellikle eklemek gerekir ki, kullanıcı ile yapay zekâ platformunu hâkimiyetinde bulunduran kimse arasında hizmet sözleşmesi gibi bir tabiiyet bulunmadığı sürece, yapay zekânın üçüncü kişilere verdiği zararlardan dolayı kusursuz kullanıcının sorumlu tutulması mümkün olmaz. Adam çalıştırmanın sorumluluğundan bahsedilemez.

olarak mümkün ve kolaylıkla erişilebilir bir imkâna da bunun kullanılması neticesinde oluşan ürün hukuka aykırı olabilir. Yapay zekânın (yani platformun, ilgili firmanın veya gerçek kişinin) üretim talimatı veren yanındaki kendi sorumluluğu ise ayrı bir ihtimaldir, ki bu hususa aşağıdaki başlıkta yer verilecektir.

Öte yandan, bazı durumlarda içeriğin hukuka aykırı olup olmayacağı salt içeriğin kendisine değil kullanım tarzına bağlıdır. Örneğin, belirli kaynaklardan Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu'nun izin verdiği ölçüde yararlanmak ve yeni bir eser üretmek mümkündür. Keza, ünlü bir sanatçının sesinin görüntüsünün yapay zekâ yardımıyla manipüle edilerek kişisel, eğlence, hiciv, eleştiri, parodi amaçlı işlemlerin yapılması kural olarak hukuka uygundur. Yapay zekânın meydana getirdiği bu ürünü işaret edilen amaçlarla kullanmak da hukuka uygun olacaktır. Ancak örneğin, aynı ünlü kişiye ait görüntüyü veya sesi bir ticari iş için kullanmak, reklamda yer vermek veya kişilere hakaret içeren bir işin icrasında konumlandırmak ise kullanıcının sorumluluğunu meydana getirecektir¹²¹. O hâlde, üretici yapay zekâ tarafından meydana getirilen ürünün kullanıcı elinde ne anlama geldiği ve nasıl kullanıldığı da kullanıcının sorumlu olup olmaması noktasında araştırılacaktır.

Son olarak, ihlal neticesine kişilerin cezalandırılmasını öngören cezai hükümler de bulunabilir. Bunların şartları ise ayrıca incelenmek gerekir, ki konumuz kapsamında olmadığından (özel hukuk sorumluluğu ile sınırlı kalınacağından) bu husustan imtina edilecektir.

2. Yapay Zekâ Platformunun (Üreticinin) Sorumluluğu

a. Genel Olarak

Üretici yapay zekânın meydana getirdiği ürünler neticesinde oluşan hukuka aykırılıklardan dolayı kimin sorumlu olacağı hususunun incelenmesinde en önemli noktalardan birisi yapay zekânın ve yapay zekâyı hâkimiyeti altında bulunduran gerçek veya tüzel kişi platformun sorumluluğu meselesidir¹²². Bu noktada sorumluluk genel olarak ele alınmakta ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu gibi genel düzenlemelerde yer alan normlara aykırılıktan doğan sorumluluk ele alınmaktadır, ki bu normlar yukarıda genel hatları ile incelenmiştir.

Öncelikle, yapay zekânın bizzat kendisinin sorumlu olabilmesinin mümkün olmadığını belirterek başlamalıyız. Somut olayda her ne kadar kendi eylemlerini otonom bir şekilde yönlendirmiş, bir başka müdahale olmadan kendi iradesiyle karar vermiş olsa bile, yapay zekânın kendi

¹²¹ Hukuka aykırılık (ihlal) bağlamında kişilerin görüntülerinin ticari amaçla kullanılması hususunda ayrıntılı olarak bkz. Yünlü, s. 188 vd.

¹²² Yünlü, s. 196 vd.; Yapay zekâdan doğabilecek kusursuz sorumluluk ihtimalleri için ayr. bkz. Büyüksağış/Türkoğlu/Alptekin, s. 88 vd.

sorumluluğu söz konusu olmaz. Öyle ki, yapay zekâlı varlıkların hukuk düzeni tarafından tanınmış bir kişilikleri bulunmadığından, cezai ve hukuki sorumluluk altında olmaları da düşünülemez. Sorumluluk hususu için öncelikle gerçek ve tüzel kişiler gibi hak ehliyetine sahip varlıklar bulunmalı; bu kişiler hukuka aykırı davranışlarından sorumlu tutulabilecek ehliyeteye sahip olmalı; ve ilgili sorumluluk normunun aradığı özel unsurlar da tamamlanmış olmalıdır. Bu hâliyle (ve güncel hukuki düzenlemelere göre) yapay zekâlı varlıkların herhangi bir sorumluluk üstlenmesi mümkün olmaz.

O hâlde, yapay zekânın meydana getirdiği içeriklerin-ürünlerin, bu ürünleri kullananlar dışındaki kimselerin sorumluluklarına sebebiyet verecek şekilde ele alınması için yapay zekâ üzerinde bilhassa mülkiyet gibi bir ilişkiden doğan hâkimiyete sahip olan kimseleri değerlendirmeliyiz. Diğer bir anlatımla burada, yapay zekâyâ malik olan, onu kira sözleşmesi ile belirli süre için edinerek faaliyete sokan ve hatta hakka dayanmayan bir şekilde elinde bulundurarak işleten kişileri ele alabiliriz. Bu kişilerin bir veya birden fazla kişi olmaları veya yine gerçek ya da tüzel kişi olmaları mümkündür. Örneğin, yapay zekâyâ sahip uygulamayı geliştirerek faaliyete sokan gerçek kişi bir yazılımcı veya geliştirenden satın alarak kullanıma sunan vakıf veya şirket gibi bir tüzel kişi bu bağlamda ele alınabilir. Bu kişiler, çalışmamızda sıklıkla kullandığımız ifadeler ile, platform, sosyal medya uygulaması, firma vb. şekillerde adlandırılabilir. Bu adlandırmaların tek başına ilgili kişinin sorumluluğunu değiştirici bir etkisi olmaz. Asıl olan hukuki sıfatın tespitidir.

Genel olarak belirtmek gerekecektir ki, yapay zekâ sistemlerinin varlığı başlı başına bir hukuka aykırılık oluşturmamaktadır. Bunu yasaklayan bir hüküm yoktur. Yapay zekânın hukuka uygun veya hukuka aykırı şekilde içerikler oluşturacak şekilde kullanılması çoğunlukla kullanıcıya bağlıdır. Zira yapay zekâ uygulamaları her ne kadar otonom özellikler barındırsalar da, hukuka aykırı bir içerik üretip üretmemek noktasında çoğunlukla kendisine verilen talimatlara göre hareket edeceklerdir. Örneğin, ünlü bir futbolcunun yüzü kullanılarak hiciv içeren bir video oluşturulabilir. Kamuya mal olmuş kimselerin bu gibi işlemlere katlanmak zorunda olduklarında gerek doktrin gerek içtihatlar yönünden şüphe yoktur¹²³. Keza aynı şekilde ve eleştiri hakkının kullanılması kapsamında, bir teknoloji firmasını, siyasi partiyi, markayı vb. eleştiren, parodiyi amaçlayan bir metnin yapay zekâyâ yazdırılması, görsellerin oluşturulması durumunda da gerek yapay zekâ platformu gerek kullanıcı yönünden hukuka uygunluk bulunur. Varlığı tek başına hukuka aykırı olmayan bu içeriğin hukuk aykırı şekilde kullanılması ise kullanıcının ihtiyarındadır, ki bu şekildeki bir kullanımdan dolayı yapay zekâ platformunun sorumlu olması mümkün olmaz. Örneğin, yapay zekâ tarafından üretilen içeriğin ilgili kişilere hakaret edilmek amacıyla kullanılması durumunda illiyet bağı kullanıcının fiili ile başlayarak doğacak ve kullanıcı şartları oluşmuş ise bu davranışından dolayı şahsen sorumlu olacaktır.

¹²³ Kamuya mal olmuş kişiler kavramıyla birlikte ayrıntılı olarak inc. Yünlü, s. 342 vd.

Diğer taraftan, kullanıcının ne yönde bir kullanım yaptığından bağımsız olarak, üretilen içeriğin başlı başına hukuka aykırı olduğu hâllerde ise sorumluluk ihtimalleri değişiklik gösterebilir. Bu durumu, akla ilk gelen en önemli dört ihtimal üzerinden ele alabiliriz:

Birinci ihtimalde, yapay zekâdan istenen içerik hukuka aykırıdır. Bu hukuka aykırılık yapay zekâ tarafından bilinen veya bilinmesi gereken bir durum değildir. Diğer bir ifade ile yapay zekânın bu hukuka aykırılığı teknolojisi ile tespit etmesi beklenmez. Örneğin, bir kimseye ait ses, bu kimsenin rızası yokken kaydedildikten sonra yapay zekâ platformuna yüklenip üzerinde işlemler yapılmıştır. Kural olarak kişinin sesinin bu şekilde kayıt altına alınması, saklanması, paylaşılması vb. fiiller hukuka aykırıdır. Burada yapay zekâ uygulaması bu durumu bilmiyor ve özellikle teknolojik imkânları ölçüsünde bunu tespit etmesi de beklenmiyor ise yapay zekâ platformunun kusurundan ve buna bağlı sorumluluğundan da bahsedilemez.

İkinci ihtimalde, yapay zekâdan istenen içerik yine hukuka aykırıdır. Bu kez hukuka aykırılık yapay zekâ tarafından bilinmekte veya teknolojisinin gerektirdiği şekilde bilinmesi gerekmektedir. Örneğin, yapay zekâdan bir çocuğun istismar edildiğini veya bir kimsenin belirli bir suç işlediğini tasvir eden bir içerik üretmesi istendiğinde, yapay zekânın buradaki hukuka aykırılığı tespit etmesi ve talebi reddetmesi beklenmelidir. Burada kanaatimizce, üstün yetenekleri ile övünmek suretiyle piyasaya arz edilen, üzerinden ticari kazanç elde edilen ve yapay zekâ olarak adlandırılan bir uygulamanın, örneklerdeki gibi bariz hukuka aykırılıkları tespit edecek alt yapıyı tesis etmesi gerekir. Bu durum Mecellede “Külfet nimete, nimet külfete göredir.”¹²⁴ ve Roma Maximlerinde “Qui sentit commodum, sentiredebet et onus; et e contra”¹²⁵ şeklinde ifade edilen nimet-külfet/benefit-burden prensibinin de doğal bir neticesidir. O hâlde, örnekteki gibi durumlarda yapay zekânın ilgili içeriği üretmeyi reddetmesi, aksi durumda hizmete sunanın kusurlu addedilerek sorumlu tutulması uygun düşecektir.

Üçüncü ihtimalde, yapay zekâdan istenen içerik hukuka aykırı değildir. Diğer bir ifade ile kullanıcı yapay zekâdan hukuka aykırı bir içerik oluşturmasını istemez. Ancak yapay zekânın meydana getirdiği içeriğin hukuka aykırı olduğu görülür. Örneğin, yapay zekâdan bir ürünün reklamında kullanılmak üzere eşsiz bir slogan oluşturması istenmiş; yapay zekâ ise başka bir firmanın reklamlarında kullandığı sloganı kopya etmiştir. Yine, kendisinden başarısız bir yöneticiyi hicveden bir karikatür çizmesi istenmiş; yapay zekâ ise müstehcenlik, hakaret vb. ahlaka aykırılıklar içeren bir görsel oluşturmuştur. Keza yapay zekâ, yazması istenen özgün kitabı, usulsüz alıntılar yaparak üretmiştir. Bu gibi örneklerde yapay zekânın yine bahse konu hukuka aykırılıkları tespit etmesi gerektiği sonucuna ulaşıyor

¹²⁴ Bkz. Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye md. 88, inc. Ahmet Şimşirgil/Ekrem Buğra Ekinci, Ahmet Cevdet Paşa ve Mecelle, KTB Yayınları, İstanbul, 2008, s. 153.

¹²⁵ “He who enjoys the benefit ought also to bear the burden; and the contrary”, Georg Frederick Wharton, Legal Maxims: With Observations and Cases, Printed by Horace Cox, London, 1865, s. 159.

ise ilgili platformun kusuru ve hukuki sorumluluğunun ele alınabilmesi değerlendirilebilir¹²⁶.

Dördüncü ihtimalde, ne kullanıcının arzusu ne de meydana getirilmesi istenen ürünün kendisi hukuka aykırı değildir. Ancak yapay zekâ, bu içeriği oluştururken hukuka aykırı şekilde hareket etmiştir. Üretilmesi istenen yazı, ses veya görüntü hukuka uygun olsa da, yapay zekâ bu içeriği üretirken ilgili kişilerin kişisel verilerinden hukuka uygun olmayan şekillerde yararlandığında durum böyledir. Bu gibi bir ihtimalde yapay zekâ platformunun kişisel verilerin ihlal edilmesi gibi diğer hukuk normları kapsamında sorumlu olabilmesi mümkündür.

Somut olayda yapay zekânın sorumlu olduğu sonucuna varılan durumlarda, yukarıdaki başlıklarda genel hatları ile üzerinde durulan hukuk normlarının ihlal edilmiş olması muhtemeldir. Bu bakımdan norm bazlı inceleme yapılabilir. Daha önce incelenmiş olduklarından, bu normlara tekrar değinilmeyecektir. Öte yandan, sorumluluğu incelenen yapay zekâ unsurları, kullanıcı ile arasındaki etkileşimin çoğunlukla çevrimiçi olarak faaliyet gösteren (bilgisayar programı, web sitesi ya da mobil uygulamalar) araçlar ile gerçekleştirildiği unsurlardır. Çalışmamızın başında örneklediğimiz çoğu yapay zekâ uygulaması bu şekilde ve bilhassa web siteleri üzerinden hizmet sunmaktadır. Bu durumda 5651¹²⁷ sayılı Kanunda zikredilen içerik, yer ve erişim sağlayıcı kavramlarının ele alınıp alınamayacağına değinmekte fayda vardır. Keza yapay zekâ tarafından üretilen bir unsurun 7223¹²⁸ sayılı Kanun nazarında bir ürün olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği de akla gelir. Dolayısıyla aşağıda, yapay zekânın hukuk normları bazı genel sorumluluk incelemesi yanı sıra bu iki kanun kapsamındaki incelemesine de kısaca yer verilecektir¹²⁹.

b. Özel Olarak

i. 5651 sayılı Kanun Kapsamında

Yapay zekâ platformları genel olarak internet bağlantısı yardımıyla ve web ortamı üzerinde faaliyet gösterdiklerinden, bilhassa 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen

---

¹²⁶ Kullanıcının sorumlu olup olmayacağı ise üretilen içeriği benimseyip benimsemediğine göre incelenir. Örneğin, bu içerikteki hukuka aykırılığı görmesine rağmen onu kullanmış ise kusuru ve sorumluluğu vardır. Ancak dikkat edilmek gerekir ki, hukuka aykırılığın ortadan kaldırılmasını amaçlayan dava imkânları için yapay zekânın veya kullanıcının kusuruna da ihtiyaç yoktur. Bu sebeple verilen örneklerde, yapay zekâ platformunun web sitesinde yer alan veya kullanıcı tarafından paylaşılan içeriğin kaldırılması gibi talepler ileri sürülebilir.

¹²⁷ İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun

¹²⁸ Ürün Güvenliği Ve Teknik Düzenlemeler Kanunu

¹²⁹ Yapay zekâ geliştiricisi, sağlayıcısı, kullanıcısı ve en nihayetinde varsa zarar gören kişiler bir olayda çeşitli yabancılık unsurlarını meydana getirebilirler. Bu noktada uygulanacak hukuk bağlamında ayrıntılı inceleme içinse bkz. Güner, s. 244 vd.

Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'da yer alan süjelerin de ele alınması akla gelecektir.

Kanun genel olarak içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı ve erişim sağlayıcı gibi ana aktörlerin hukuki durum ve sorumluluklarını ele almıřtır¹³⁰. Bu bağlamda özel olarak değinilmesi gereken içerik saėlayıcı¹³¹, Kanunun md. 2/1-f hükmünde *internet ortamı üzerinden kullanıcılara sunulan her türlü bilgi veya veriyi üreten, değiştiren ve sağlayan gerçek veya tüzel kişiler* olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla ses, görüntü, yazı vb. formatlardaki unsurları oluşturarak internet ortamı üzerinde sunan yapay zekâ platformlarını içerik sağlayıcı olarak niteleyebiliriz.

Ancak hemen eklemek gerekir ki, tanımda da yer aldığı üzere, sağlanan içeriğin internet ortamı üzerinde yer alması gerekecektir. Teknik olarak çok daha geniş bir anlama gelmekte ise de¹³², aynı Kanun internet ortamının ne olduğunu md. 2/1-g hükmünde *haberleşme ile kişisel veya kurumsal bilgisayar sistemleri dışında kalan ve kamuya açık olan internet üzerinde oluşturulan ortam* olarak sınırlandırır¹³³. O hâlede, yapay zekâ tarafından üretilen içeriğin kamuya açık olan internet üzerindeki ortamda yayımlanması yapay zekâ platformunun içerik sağlayıcı olarak sorumlu olması için aranacak unsurdur¹³⁴. Buna göre, kişisel bilgisayar üzerinde internet bağlantısı yardımıyla gerçekleştirilen üretimlerde, üretici yapay zekânın içerik sağlayıcı olarak nitelendirilmesi mümkün olmaz. Zaten Kanun, özellikle içeriğin çıkarılması ve engelleme gibi ihlali ortadan kaldırıcı tedbirlerin uygulanmasını düzenlediğinden, üçüncü kişiler tarafından erişilmesine imkân bulunmayan kapalı ortamlara yönelik tedbir alınması en azından bu Kanun kapsamında hedeflenen bir sonuç değildir.

İnternet siteleri aracılığıyla faaliyet gösteren yapay zekâ platformlarının, bu içerikleri internet ortamı olarak tanımlanabilecek aynı veya farklı bir web sitesi üzerinden kullanıcılara sunması gibi bir örnekte ise içerik sağlayıcının sorumluluğu incelenebilir hâle gelecektir. Bu noktada doktrinde de örnek verilen bir yapay zekâ zikredilebilir. Özellikle Twitter üzerinden paylaşımlar yapan TAY¹³⁵ isimli yapay zekânın, Microsoft tarafından hizmete sunulması akabinde ırkçılık, nefret, hakaret vb. olarak sayılabilecek hukuka aykırı içerikler ürettiği ve bu sebeple çalışmasının durdurulduğu ifade edilmektedir¹³⁶. Keza sosyal bot olarak ifade edilen ve

¹³⁰ Md. 1: *“Bu Kanunun amaç ve kapsamı; içerik sağlayıcı, yer sağlayıcı, erişim sağlayıcı ve toplu kullanım sağlayıcıların yükümlülük ve sorumlulukları ile internet ortamında işlenen belirli suçlarla içerik, yer ve erişim sağlayıcıları üzerinden mücadeleye ilişkin esas ve uslleri düzenlemektir.”*

¹³¹ İnc. Yusuf Başlar, “İnternet Sjeleri ve Cezai Sorumlulukları”, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 19, S. 2, 2022, s. 609 vd.

¹³² Alp ztekin, Teori ve Uygulamada Türk İnternet Hukuku, Seçkin, Ankara, 2023, s. 126.

¹³³ ztekin, s. 139.

¹³⁴ Bu Kanun kapsamında internet ortamı kavramına ilişkin detaylı olarak bkz. ztekin, s. 141 vd.

¹³⁵ Bkz. [https://en.wikipedia.org/wiki/Tay_\(chatbot\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Tay_(chatbot)) (s.e.t.: 24.01.2024).

¹³⁶ Güner, s. 234.

sosyal medya üzerinde özellikle yazılı içerikler üreten, yapay zekâlı olan veya olmayan botların da gerek doğrudan bireylere gerek dezenformasyon vb. yoluyla topluma zarar verebilme ihtimallerinin yüksek olduğunu da eklemek mümkündür¹³⁷.

Öte yandan internet ortamı kavramı ele alınırken, erişimin tümüyle ücretsiz ve açık olmasına gerek olmayıp, belirli koşulları (ücret ödeme, abone olma gibi) sağlayan sınırlı sayıdaki kişilerin erişimi için içeriğin sunulmuş olması yeterlidir. O hâlde, Kanunun 4. maddesinde¹³⁸ açıkça düzenlendiği üzere içerik sağlayıcı, internet ortamında kullanıma sunduğu her neviden içerik sebebiyle sorumlu olacaktır. Dolayısıyla, yapay zekâ platformunun içerik sağlayıcı olarak üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmesi (ki bunun en önemli hâli içeriğin çıkarılmasıdır) ve ilgili sorumlulukları da üstlenmesi beklenir. İçerik ve yayımlanması dolayısıyla zarar gören kimselerin tazmin, iade gibi hakları ise saklıdır.

İster internet ortamında ister bu ortamın dışında kullanıma sunulmuş, üretilmiş olsun, yapay zekâ tarafından üretilen bu içeriği herhangi bir internet ortamında kullanıma sunan kullanıcı ise şahsi olarak içerik sağlayıcı sıfatını kazanır. İçeriğin sağlandığı ortam yapay zekânın üretim yaptığı internet sitesinin kendisi olabileceği gibi başka bir internet mecrası da olabilir. Bu ihtimalde kullanıcı da içerik sağlayıcı sıfatını ve yükümlülüklerini taşıyacaktır.

Kanunun 4. maddesinde açıkça belirtildiği üzere, yapay zekâ tarafından üretilen içeriğe sadece erişim sağlamış olmak herhangi bir sorumluluk oluşturmaz¹³⁹. Ancak paylaşılan içeriğin benimsenmesi anlamına gelen fiiller bu kişinin de genel hükümlere göre sorumlu olmasına sebep olabilecektir. Yapay zekâ tarafından üretilen ve kullanıcı tarafından paylaşılan, hukuka aykırı olduğu açıkça anlaşılan bir sosyal medya gönderisinin altına, onu destekleyen bir yorum yapılması böyledir.

Madde 2/1-m'de *Hizmet ve içerikleri barındıran sistemleri sağlayan veya işleten gerçek veya tüzel kişiler* olarak tanımlanan yer sağlayıcılar¹⁴⁰ ile md. 2/1-e'de *kullanıcılarına internet ortamına erişim olanağı sağlayan her türlü gerçek veya tüzel kişiler* olarak tanımlanan erişim sağlayıcılar¹⁴¹ ise içeriğin üretilmiş veya paylaşılmış olmasından dolayı aktif bir sorumluluk altında bulunmazlar¹⁴². Bununla birlikte, kendilerinden bu Kanun kapsamında talep edilen (erişim

¹³⁷ İnc. Gül Ünlü/ Küçükşabanoglu, s. 89 vd.

¹³⁸ "İçerik sağlayıcı, internet ortamında kullanıma sunduğu her türlü içerikten sorumludur..."

¹³⁹ "İçerik sağlayıcı, bağlantı sağladığı başkasına ait içerikten sorumlu değildir. Ancak, sunuş biçiminden, bağlantı sağladığı içeriği benimsediği ve kullanıcının söz konusu içeriğe ulaşmasını amaçladığı açıkça belli ise genel hükümlere göre sorumludur."

¹⁴⁰ Başlar, s. 610 vd.

¹⁴¹ Başlar, s. 607 vd.

¹⁴² Bkz. md. 5/1: "Yer sağlayıcı, yer sağladığı içeriği kontrol etmek veya hukuka aykırı bir faaliyetin söz konusu olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir." ve md. 6/2: "Erişim sağlayıcı, kendisi aracılığıyla erişilen bilgilerin içeriklerinin hukuka aykırı olup olmadıklarını ve sorumluluğu gerektirip gerektirmediğini kontrol etmekle yükümlü değildir."; süjelerin cezai sorumluluklarına ilişkin bkz. Başlar, s. 616 vd.

engelleme veya içerik çıkarma) davranışları yerine getirmemeleri hâlinde ise sorumluluk üstlenebilirler.

ii. 7223 sayılı Kanun Kapsamında

Yapay zekâ tarafından meydana getirilen ürünler sebebiyle yapay zekâ platformunun sorumluluğunun irdelenmesi noktasında, kısaca değinilmesi gereken hususlardan birisi ise ürün sorumluluğudur¹⁴³.

7223 sayılı Ürün Güvenliği Ve Teknik Düzenlemeler Kanunu uyarınca, bir ürünün, şahsa veya mala verdiği zararın, ürünün imalatçı¹⁴⁴ veya ithalatçısı¹⁴⁵ tarafından giderilmesi gerekir¹⁴⁶. Keza dağıtıcının¹⁴⁷ da aynı sorumluluk içerisinde değerlendirilebilmesi somut olayın şartlarına göre mümkün olabilir¹⁴⁸. Dolayısıyla, zarara sebebiyet veren bir üründen dolayı imalatçı, ithalatçı, dağıtıcı gibi Kanunda özel olarak sayılan kimselerin zarar görene karşı sorumlu oldukları düzenlenmektedir. Bunun için, zarar görenin hatalı/uygunsuz üründen¹⁴⁹ kaynaklanan zararı ve illiyet bağıını ortaya koyması beklenirken¹⁵⁰; sorumluların kusurlarını ortaya koyması ise gerekmez¹⁵¹. Sorumluluğun somut hâle getirilmiş formu olan tazminatın tür, kapsam ve miktarının belirlenmesinde ise Türk Borçlar Kanunu hükümlerine gidilecektir¹⁵².

¹⁴³ İnc. Martin Ebers, “Yapay Zeka İçin Sözleşmeden Kaynaklanmayan Sorumluluk – Temel Sorunlar”, Hukuk Köprüsü, Çev. Zehra Başer Doğan, S. 16, 2019, s. 84 vd.; İlyas Sağlam/Emre Girgin, “Yapay Zekâ ve Sözleşme Dışı Kusursuz Sorumluluk”, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 10, S. 19, 2022, s. 67 vd.

¹⁴⁴ Md. 3/1-g: “Ürünü imal ederek veya ürünün tasarımını veya imalatını yaptırarak kendi isim veya ticari markası ile piyasaya arz eden gerçek veya tüzel kişi”; imalatçıya ilişkin ayr. bkz. Remzi Demir, 7223 Sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu (ÜGTDK) Açısından Yapay Zeka İmalatçısının Ürün Sorumluluğu, Adalet, Ankara, 2023, s. 106 vd.; Cemre Polat, “Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Ürün Sorumluluğu”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 70, S. 4, 2021, s. 1007 vd.

¹⁴⁵ Md. 3/1-ğ: “Ürünü ithal ederek piyasaya arz eden gerçek veya tüzel kişi”; inc. Polat, s. 1010 vd.

¹⁴⁶ Sağlam/Girgin, s. 73; Furrer/Müller-Chen/Çetiner, s. 417 vd.

¹⁴⁷ Md. 3/1-ç: “Ürünü tedarik zincirinde yer alarak piyasada bulunduran, imalatçı veya ithalatçı dışındaki gerçek veya tüzel kişi”; inc. Polat, s. 1011 vd.

¹⁴⁸ İnc. md. 11; Sağlam/Girgin, s. 74.

¹⁴⁹ Bkz. Demir, s. 143 vd.; Seda Baş, “7223 Sayılı Kanun Kapsamında Ürün Sorumluluğu Kavramına Genel Bir Bakış”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 13, S. 52, 2022, s. 372 vd.

¹⁵⁰ Md. 6/2: “İmalatçı veya ithalatçının sorumlu tutulabilmesi için, zarar gören tarafın uğradığı zararı ve uygunsuzluk ile zarar arasındaki nedensellik bağıını ispat etmesi zorunludur.”; Baş, s. 374.

¹⁵¹ Sağlam/Girgin, s. 68.

¹⁵² Md. 6/5: “Ürünün sebep olduğu zarar nedeniyle ödenecek maddi ve manevi tazminat miktarının belirlenmesinde 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümleri uygulanır.”

Ürün sorumluluğu bahsindeki en önemli ve temel noktalardan birisi ise ürünün ne olduğuna ilişkindir¹⁵³. Kanun tarafından yapılan tanıma göre ürün, her türlü madde, müstahzar veya eşya olarak ifade edilmektedir¹⁵⁴. Bir cep telefonundan otomobile kadar çok sayıda unsur ürün olarak nitelendirilebilir. Üretici yapay zekâ ile ilgili olarak önemli olan ise yazılımsal öğelerin bu Kanun kapsamında ürün olarak kabul edilip edilmeyecekleridir¹⁵⁵. Kanunda özel olarak sayılmadığından, bu hususa ilişkin olumlu ve olumsuz yönde farklı görüşlere ulaşabilmek mümkündür¹⁵⁶. Konu kapsamımız dışında olduğundan bu husustaki görüşlerin incelenmesi yapılmayacak olmakla birlikte, yazılımsal öğeler için özel ve ayrıca bir düzenleme getirilmediği sürece, yazılım öğelerinin de ürün kavramı içerisinde incelenmesinin mümkün olabileceği kanaatindeyiz¹⁵⁷. Dolayısıyla yazılımsal öğeler, içerisinde sunulduğu maddi bir ortamdan bağımsız şekilde ürün olarak değerlendirilebilirler¹⁵⁸. Zira özellikle doğrudan ve salt yazılım kaynaklı zararların meydana gelmesi mümkün ve hatta dijital dünyada karşılaşılması oldukça yüksek bir ihtimaldir.

Örneğin, satın alınarak otomobile yüklenen hatalı bir yazılım sebebiyle otomobilin kaza yapması veya cep telefonunun fazlaca ısınarak yanması gibi durumlarda zararın doğrudan ve tek kaynağı yazılımdır. Yüklendiği bir gerçek kişi veya kurum bilgisayarındaki dosyaların bozulmasına, bankacılık işlemlerinde hesaplama hatalarına veya kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılmasına yol açan yazılımın da zararın doğrudan kaynağı olduğu görülür¹⁵⁹. Bu genel örneklerden sonra konumuza yakın bir örnek vermek gerekirse; yapay zekâ tarafından üretilen bilgileri sunarak kullanıcılarını yönlendirmeyi vadeden bir yazılım, yapay zekânın ürettiği yanlış bilgi ve yönlendirmeler sonucu kullanıcının veya üçüncü kişilerin zarara uğramasına neden olabilir. Detaylı olarak düşünülmesi hâlinde verilebilecek örneklerin artırılabilmesi mümkündür.

Öte yandan, ürün sorumluluğu bağlamında sorumluluk üstlenebilecek kimselerin başta kullanıcılar olmak üzere çeşitli kimseler ile sorumsuzluk

¹⁵³ Yapay zekâ sistemlerinin başlı başına bir ürün olup olmadığı hususunda ayrıntılı olarak bkz. Seda Gayretli Aydın, *Yapay Zekânın Ürün Sorumluluğu*, Adalet, Ankara, 2023, 214 vd.

¹⁵⁴ Maddedeki (3/1-s) “madde”, “müstahzar” ve “eşya” unsurlarına ilişkin ayr. bkz. Demir, s. 101 vd.; Damla Özden Çelt, “Ürün Sorumluluğunda Yaşanan Güncel Gelişme: 7223 Sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu”, *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, C. 7, S. 1, 2021, s. 88 vd.; Polat, s. 984 vd.

¹⁵⁵ Bkz. Büyüksağış/Türkoğlu/Alptekin, s. 84 vd.; Demir, s. 140 vd.; Sağlam/Girgin, s. 69.

¹⁵⁶ İnc. Yıldırım Keser, *Ürün Sorumluluğu*, Seçkin, Ankara, 2021, s. 37; Sağlam/Girgin, s. 69; Çelt, s. 89, dn. 80.

¹⁵⁷ Aynı yönde bkz. Büyüksağış/Türkoğlu/Alptekin, s. 85; Sağlam/Girgin, s. 69; Demir, s. 140 vd.; aksi yönde bkz. Keser, s. 83; Polat, s. 988.

¹⁵⁸ Fikri ürünler, bilgi ve yapay zekânın kendisinin bu Kanun kapsamında ürün sayılamayacağı yönünde bkz. Keser, s. 84.

¹⁵⁹ 7223 sayılı Kanununun tazminini öngördüğü zararların fiziksel boyutu haiz zararları kapsadığı; bu hâliyle salt ekonomik kayıpların kapsam dışı kaldığı yönünde bkz. Büyüksağış/Türkoğlu/Alptekin, s. 87.

kaydı içeren sözleşmeler oluşturma ihtimalleri ise Kanun tarafından olumsuz karşılanmıştır¹⁶⁰. İlgili hükme göre¹⁶¹, sorumlu olacak kişilerin tazminat sorumluluğunu daraltma veya kaldırmayı içeren sözleşmelerin ilgili maddeleri geçersiz olacaktır¹⁶². Bu noktada her ne kadar yazılımsal öğelerin de ürün olarak nitelendirilmesi gerektiğini kabul ediyor olsak da, ilgili hükmün yazılımsal öğelerin niteliğine de uygun şekilde ağır kusur hafif kusur ayrımı yapılmak suretiyle uygulanmasının ve buna bağlı düzenlemenin yapılmasının uygun olacağı kanaatindeyiz¹⁶³.

Özetle, yapay zekânın gerçekleştirdiği, yazı, ses, video, programlama kodları, matematiksel hesaplamalar gibi dijital çıktılarının/ürünlerin şahıs ve malvarlığı değerlerine başlı başına zarar verebilme imkânı olduğunu ve bu durumlarda 7223 sayılı Kanunun uygulama bulabileceğini ihtimalen akıldan buldurmak gerekecektir.

SONUÇ

Yapay zekâ teknolojilerinin hemen her türü, kullanıcılar tarafından büyük bir ilgi ile karşılanmaktadır. Özellikle üretici (üretken) yapay zekâ / generative artificial intelligence (GAI/GenAI), yazılı, sesli ve görsel içeriklerin üretilmesinde giderek daha fazla kullanılmaktadır. Üzerinde uzun uğraşlar gerektiren işleri kolayca tamamlayabiliyor olması, benzersiz ve olumlu yönlerinden biridir. Bu sebeple yaygınlaşması ve vazgeçilmez bir hâl alması kaçınılmaz gibidir. Bununla birlikte, üretilen unsurların çeşitli hukuk normlarını ihlal etmesinin muhtemel olduğu da görülür. Kişilik hakkı, kişisel veriler, fikri ve sınai haklar gibi daha birçok norm üretici yapay zekâ faaliyetleri kapsamında ihlal edilmeye müsaittir. Zira yapay zekâ, bahse konu üretimleri yaparken, içerisinde kişilerin kayıt altına alınmış ses ve görüntüleri, sosyal medya gönderi ve yazışmaları; dijital ortama aktarılmış makale, dergi ve kitaplar; fikir ve sanat eserleri veya herhangi bir sesli, yazılı, görüntülü içeriği kuralısız ve sınırsızca işlemektedir.

Bahse konu üretimlerden ve üretime bağlı fiillerden dolayı kimlerin sorumlu olacağı ise diğer bir önemli husustur. Bu noktada,

---

¹⁶⁰ Sorumsuzluk kayıtlarına ilişkin ayr. bkz. Keser, s. 250 vd.; Çelt, s. 102.

¹⁶¹ Md. 6/4: “İthalatçı veya ithalatçıyı üründen kaynaklanan tazminat sorumluluğundan kurtaran ya da bu sorumluluğu azaltan sözleşmelerin ilgili maddeleri hükümsüzdür.”

¹⁶² Öte yandan, sorumluluk bahsine ilişkin olarak gelişim riski savunmasına dair inc. Polat, s. 1024 vd.

¹⁶³ Kanaatimizce, fiziksel varlığa sahip ürünler için yerinde kabul edilebilecek bu hükmün yazılım öğeleri için aynı şekilde uygulanması ise hükmün amacını aşacak neticelere sebebiyet verebilir. O sebeple, her ne kadar yazılımsal öğelerin de ürün sorumluluğu bağlamında bağımsız bir şekilde değerlendirmeye alınabileceğini kabul etsek de, sorumsuzluk anlaşmalarını geçersiz kılan bu hükmün yazılımsal öğeler için yumuşatılmasını, özellikle bu hususun hafif kusuru kapsam dışında tutacak şekilde ayrıca düzenlenmesini daha uygun bulmaktayız. Zira yazılımsal öğeler diğer ürünlere göre hataya daha açık olmaları yanında, devamlı surette de geliştirilmekte olan ürünlerdir, ki bu durum işin niteliğine özgü kuralların uygulanmasının daha hakkaniyetli olacağı sonucunu doğurabilir. Aksi durumda ağır sorumluluk rizikosuna sebebiyle geliştiricilerin ilerlemesi engellenmiş olabilir.

kullanıcının veya diğerk bir ifade ile üretim talimatı veren kimsenin sorumlu olabilmemesi, ilgili normun türüne göre kusur sorumluluğu ve kusursuz sorumluluk bağlamında incelenebilir. Bilhassa altını çizmek gerekir ki, ihlale konu ürünü bir yapay zekânın hazırlamış olması kullanıcının sorumluluğunu tek başına ortadan kaldırmaz. Yapay zekânın sorumluluğu ihtimali üzerinde durulduğunda ise ilk olarak yapay zekânın hak ehliyetine sahip bir varlık olmaması dolayısıyla sorumluluk taşımadığı söylenmelidir. Ancak yapay zekâyı hâkimiyeti altında bulunduran gerçek veya tüzel kişilerin somut olayın şartlarına göre sorumluluk üstlenmeleri olasıdır. Özellikle, yapay zekanın içeriği üretirken hukuka aykırı fiiller icra etmesi veya ürettiği ürünün hukuka aykırı olduğunu bilmesi veya bilmesi gerekmesi durumlarında, yapay zekâ platformunun sorumluluğu irdelenebilir hale gelir. Bu bağlamda yapay zekâ platformlarına ilişkin olarak ayrıca, 5651 sayılı Kanun kapsamında içerik sağlayıcı olarak sorumluluk ve 7223 sayılı Kanun kapsamında ürün sorumluluğu kavramlarının ele alınabilmesinin de mümkün olduğunu belirtmek gerekir.

KAYNAKÇA

Abbott R/Rothman E, “Disrupting Creativity: Copyright Law in the Age of Generative Artificial Intelligence”, Vol. 75, 2023, Florida Law Review, ss. 1141-1201.

Açıkgöz D, Çalışanın Haksız Rekabet Eylemleri ve Tazminat Sorumluluğu, Seçkin, Ankara, 2023.

Akbulut B, “Yapay Zeka Ve Ceza Hukuku Sorumluluğu”, C. 27, S. 4, 2023, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 267-319.

Aksoy Retornaz E E, Bir Siber Taciz Biçimi: Cinsel İçerikli Görüntüleri Rızaya Aykırı Olarak İfşa Etme, Yayma, Erişilebilir Kılma veya Üretme Suçu (Revenge Porn ve Deep Fake), On İki Levha, İstanbul, 2021.

Anıkaydın İ, “Deepfake Uygulamalarının Hukuki Boyutu”, Y. 12, S. 2, 2022, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ss. 736-747.

Ayvaz Tunç Ö/Yavuz H, “Yaratıcı Süreçlerin Dijital Evrimi: Animasyon ve Yapay Zekâ”, C. 14, S. 2, 2023, Marmara Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, ss. 114-132.

Balaban M F/Kulular İbrahim M A, “ChatGPT Gibi Sohbet Yazılımlarının (Sohbet Botları/ Chatbots) Neden Olduğu Hukuka Aykırılıkların Önlenmesi”, C. 5, S. 2, 2023, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 747-789.

Banh L/Strobel G, “Generative Artificial Intelligence”, Vol. 33, 2023, Electronic Markets, (63) ss. 1-17.

Baş S, “7223 Sayılı Kanun Kapsamında Ürün Sorumluluğu Kavramına Genel Bir Bakış”, Y. 13, S. 52, 2022, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, ss. 349-382.

Başlar Y, “İnternet Søjeleri ve Cezai Sorumlulukları”, C. 19, S. 2, 2022, Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 603-633.

Bora Çınar S, “Fikri Mülkiyet Hukukunun Dabus’la İmtihani: Yapay Zekâ Sistemleri Buluş Sahibi Olarak Kabul Edilebilir Mi?”, C. 14, S. 2, 2023, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 387-400.

Büyüksağış E/Türkoğlu E C/Alptekin O, “Yapay Zekâ İşletenin Hukuki Sorumluluğu”, Hukuk Perspektifinden Yapay Zekâ, Edt.: Erdem Büyüksağış, On İki Levha, İstanbul, 2022, ss. 57-110.

Can E, “Yapay Zekâ Sistemlerinin Siber Suçlarla Mücadeledeki Rolü: Bilişim Ve Uluslararası Hukuk İncelemesi”, C. 27, S. 3, 2023, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 345-382.

Çelik A, Ticaret Hukuku, 13. Baskı, Seçkin, Ankara, 2023.

Çelt D Ö, “Ürün Sorumluluğunda Yaşanan Güncel Gelişme: 7223 Sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu”, C. 7, S. 1, 2021, Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 73-114.

Çetiner S/Bozkurt-Yüksel A E, Ticari İşletme ve Şirketler Hukuku, 6. Baskı, Seçkin, Ankara, 2023.

Demir R, 7223 Sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu (ÜGTDK) Açısından Yapay Zekâ İmalatçısının Ürün Sorumluluğu, Adalet, Ankara, 2023.

Doğan E, Yapay Zekanın Hukuki Statüsü ve Sorumluluğu, Seçkin, Ankara, 2022.

Dural M/Öğüz T, Türk Özel Hukuku - Cilt II: Kişiler Hukuku, 23. Baskı, Filiz, İstanbul, 2022.

Ebers M, “Yapay Zeka İçin Sözleşmeden Kaynaklanmayan Sorumluluk – Temel Sorunlar”, Çev. Zehra Başer Doğan, S. 16, 2019, Hukuk Köprüsü, ss. 75-109.

Erdil E, Haksız Rekabet Hukuku, 3. Baskı, Seçkin, Ankara, 2022.

Eren F/Dönmez Ü, Eren Borçlar Hukuku Şerhi, Cilt 2, Yetkin, Ankara, 2023.

Furrer A/Müller-Chen M/Çetiner B, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, On İki Levha, İstanbul, 2021.

Gayretli Aydın S, Yapay Zekânın Ürün Sorumluluğu, Adalet, Ankara, 2023.

Gözet M/Filiz U/Yılmaz A E, “Üretken Yapay Zekâ”, C. 7, S. 1, 2023, International Journal of Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies, ss. 32-40.

Güçlütürk O G, Yapay Zeka ve Verinin Kullanımı, On İki Levha, İstanbul, 2022.

Gül Ünlü D/Küçükşabanoglu Z, “Dezenformasyon ve Yapay Zekâ: Dezenformasyonla Mücadele Yollarına Yapay Zekâ Uzmanlarının Gözünden Bakmak”, S. 11, 2023, İletişim ve Diploması, ss. 83-106.

Güner C, “Yapay Zekânın Verdiği Zarardan Doğan Sözleşme Dışı Sorumluluğa Uygulanacak Hukuk”, Y. 8, S. 15, 2020, Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, ss. 229-272.

Güneş İ, Uygulamada Fikir ve Sanat Eserleri Hukuku, 4. Baskı, Seçkin, Ankara, 2022.

Karasu R/Suluk C/Nal T, Fikri Mülkiyet Hukuku, 7. Baskı, Seçkin, Ankara, 2023.

Keser Y, Ürün Sorumluluğu, Seçkin, Ankara, 2021.

Lindberg V, “Building and Using Generative Models Under US Copyright Law”, Vol. 18, No. 2, 2023, Rutgers Business Law Review, ss. 1-65.

Lukas A J F, “Generative Artificial Intelligence under German Copyright Law (Part 1)”, 2023, SSRN, ss. 1-12.

Narbay Ş/Kirazlı Ş N, “Otonom Araçlarda Yapay Zekâ, Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Sonuçları”, Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 11, S. 1, 2023, ss. 49-65.

Novelli C/Casolari F/Hacker P/Spedicato G/Floridi L, “Generative AI in EU Law: Liability, Privacy, Intellectual Property, and Cybersecurity”, 2024, SSRN, ss. 1-35.

Oğuzman M K/Seliçi Ö/Oktay-Özdemir S, Kişiler Hukuku, 22. Baskı, Filiz, İstanbul, 2024.

Ozan Özparlak B/Çetin M, “ChatGPT ve Üretici Yapay Zekâ Modellerinde Mahremiyet ve Güvenliğin Hukuki Boyutu”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 29, S. 2, 2023, ss. 1003-1040.

Özçelik Ş. B, “Yapay Zekanın Veri Koruma, Sorumluluk Ve Fikri Mülkiyet Açısından Ortaya Çıkardığı Hukuki Gereksinimler”, S. 66, 2021, Adalet Dergisi, ss. 87-116.

Öztekin A, Teori ve Uygulamada Türk İnternet Hukuku, Seçkin, Ankara, 2023.

Polat C, “Türk ve Avrupa Birliği Hukukunda Ürün Sorumluluğu”, C. 70, S. 4, 2021, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 973-1041.

Sağlam İ/Girgin E, “Yapay Zekâ ve Sözleşme Dışı Kusursuz Sorumluluk”, C. 10, S. 19, 2022, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, ss. 37-87.

Surden H, “Artificial Intelligence And Law:An Overview”, Vol. 35, Iss. 4, 2019, Georgia State University Law Review, ss. 1305-1337.

Şimşirgil A/Ekinci E B, Ahmet Cevdet Paşa ve Mecelle, KTB Yayınları, İstanbul, 2008.

Turgut Bilgiç E, “Genel Veri Koruma İlkelerinin Yapay Zekâ Karşısında Uygulanabilirliği Sorunu”, Y. 15, S. 57, 2024, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, ss. 247-282.

Wharton G F, Legal Maxims: With Observations and Cases, Printed by Horace Cox, London, 1865.

Yünlü S, Görüntü Üzerinde Kişilik Hakkı, 2. Baskı, On İki Levha, İstanbul, 2023.

Dijital Kaynak ve Adresler

<https://ai.googleblog.com/2018/05/duplex-ai-system-for-natural-conversation.html> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://ai.meta.com/llama/> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://apnews.com/article/artists-ai-image-generators-stable-diffusion-midjourney-7ebcb6e6ddca3f165a3065c70ce85904> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://bard.google.com/chat> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://cbddo.gov.tr/sss/yapay-zeka/> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://chat.openai.com/> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://copilot.microsoft.com/> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://designer.microsoft.com/> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://edition.cnn.com/2023/04/29/us/ai-scam-calls-kidnapping-cec/index.html> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://elevenlabs.io/> (s.e.t.: 24.01.2024)

[https://en.wikipedia.org/wiki/Tay_\(chatbot\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Tay_(chatbot)) (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://gemini.google.com/> (s.e.t.: 03.05.2024)

<https://imagen.research.google> (s.e.t.: 24.01.2024)

<https://karararama.yargitay.gov.tr> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://leonardo.ai> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://openai.com/index/sora> (s.e.t.: 03.05.2024)
<https://openai.com/product/dall-e-2> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://uberduck.ai/> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://sustainabletechpartner.com/topics/ai/generative-ai-lawsuit-timeline/> (s.e.t.: 03.05.2024)
<https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/aktuel/yapay-zekayla-hazirlanan-youtube-reklamlari-yaniltiyor/1817129> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.aa.com.tr/tr/teyithatti/blog/unluler-uzerinden-deepfake-sahtecilik-scarlett-johansson/1816703> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.adobe.com/sensei/generative-ai/firefly.html> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.descript.com/lyrebird> (s.e.t.: 24.01.2024)
https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2024-0138_EN.html#title1 (s.e.t.: 03.05.2024)
<https://www.heygen.com/video-translate> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.midjourney.com/home/> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.nvidia.com/en-us/ai-data-science/> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.reuters.com/technology/australian-mayor-readies-worlds-first-defamation-lawsuit-over-chatgpt-content-2023-04-05/> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.shutterstock.com/discover/shutterstock-ai> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.synthesia.io/> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.theverge.com/2023/2/6/23587393/ai-art-copyright-lawsuit-getty-images-stable-diffusion> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.washingtonpost.com/technology/2023/04/05/chatgpt-lies/> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.webtekno.com/drake-the-weeknd-heart-on-my-sleeve-yapay-zeka-h133889.html> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.webtekno.com/yapay-zeka-eminem-sesi-kullanilarak-yapilan-sarki-kaldirildi-h133596.html> (s.e.t.: 24.01.2024)
<https://www.youtube.com/watch?v=VnFC-s2nOtI> (s.e.t.: 24.01.2024)